

An aerial, sepia-toned photograph of Philadelphia, Pennsylvania, centered on the City Hall clock tower. The tower is a prominent, ornate structure with a large clock face and a decorative top. The surrounding city is densely packed with buildings of various heights and styles. A river or canal is visible in the lower right, with several bridges crossing it. The overall scene captures the urban landscape of Philadelphia in the mid-20th century.

**Dansk
Amerikansk
Jul**

Julen 1956

NORWAY

DENMARK

DIRECT

ENJOY YOUR TRIP
- GO BY SHIP!

and arrive relaxed at your destination

TRAVEL TO DENMARK DIRECT
VIA

NORWEGIAN AMERICA LINE

Known for excellent food and service

SCANDINAVIAS NEWEST OCEAN LINER

The luxurious 18,500 ton

M. S. BERGENSFJORD

and the always popular

S. S. STAVANGERFJORD

maintain direct service between New York and Copenhagen throughout the year

THE FAVORABLY KNOWN

M. S. OSLOFJORD

sails from New York to Oslo from which city there are daily connections to Denmark

Principal Agencies in the United States and Canada

Norwegian America Line
AGENCY, INC.

24 STATE STREET

NEW YORK 4, N. Y.

Chicago 1, Ill. . . 325 N. Michigan Ave. Minneapolis 2, Minn. . . 833 Marquette Ave.

Seattle 1, Washington, 305-06 White-Henry Building, 4th Ave. and Union St.

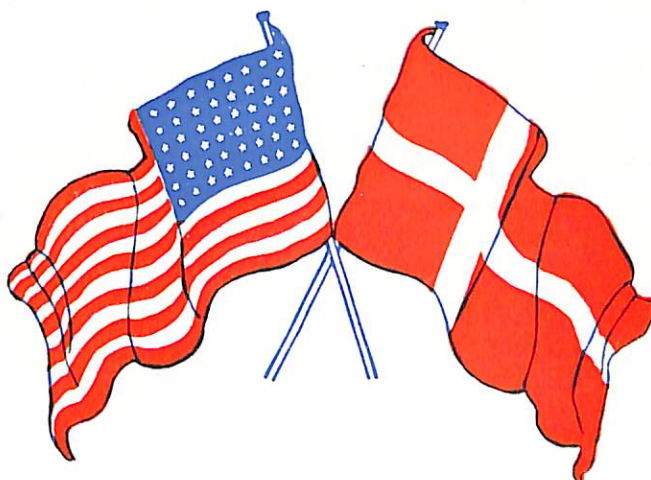
Overseas Shipping Co., 310 Sansome St., San Francisco 4, Cal.

KERR STEAMSHIPS LIMITED, Clegg Bldg., 455 St. John St., Montreal 1, P. Q., Canada

Agents in Halifax, N. S.: Pickford & Black, Limited

SEE YOUR TRAVEL AGENT

DANSK AMERIKANSK JUL

REDIGERET OG UDGIVET

AF

GEORGE UGILT OG HJALMAR BERTELSEN

3. AARGANG

JULEN 1956

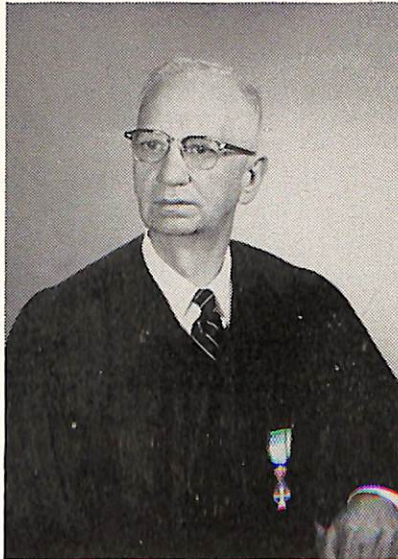
INDHOLD

FORSIDEBILLEDET	CHICAGOS SKRYSKRABERE	
FREM TIL JUL	Af Svend Jørgensen	3
DEN DANSKE KONGEFAMILIE		4
HILSEN TIL DANMARK	Af August L. Bang	5
MUSIKKEN TIL HILSEN TIL DANMARK	Af Aage Lund	6
BILLEDBIBELEN	Af Agnes Ringsborg Illustreret af Helio Wernegreen	7
FIRSKILLINGEN	Af Emil Ferdinand Madsen Illustreret af Helio Wernegreen	9
GRAND VIEW COLLEGE	Af Johannes Knudsen	12
STEMNING	Af —n.	15
ANKER	Af Marius Larsen	16
JULESKIBET KOMMER TIL KØBENHAVN		18
LAD OS VÆRE GODE MOD HVERANDRE	Af Anton Kvist — Musik af Sextus Miskow	19
DEN HULLEDE STRØMPE	Af Axel H. Andersen	20
DER RINGES TIL JUL	Af Anton Kvist	21
AXEL M. ANDERSEN TIL MINDE	Af J. Christian Bay	22
ISLANDS PIGEN		24
REBILDFESTEN I 1956		25
HUSKER DU	Af T. P. Christensen	27
JULENS TONER	Af Svend Jørgensen	27
SOLVANG DAGE	Af Aage Møller	23
VOR BARNDOMS JUL	Af Carlo Christensen	29
DET VAR I HUMBOLDT PARK	Af Anton Kvist	30
MORS HÆNDER	Af Olga Andersen	34
FAR KOMMER HJEM	Af Fred A. Frisenberg	34
ERINDRINGER	Af Knud Scheel Illustreret af Helio Wernegreen	35
VESTERBRODRENGENS SPRÆLLEMÆND	Af Carl Brisson Illustreret af Helio Wernegreen	37
”THANKSGIVING” OG JUL	Af George Ugilt	38
RØDE RØNNEBÆR	Af Carlo Leis Illustreret af Helio Wernegreen	39
EN ROMAN I KLITTEN	Af P. Christensen Illustreret af Helio Wernegreen	41
SVEND WAENDELIN TIL MINDE	Af A. K.	43
REDAKTØRERNES HJØRNE		44

FREM TIL JUL

Pastor Svend Jørgensen

H VEM kender ikke til det at længes tilbage til den svundne Tid, der saa ofte kan have en vis Glans over sig? "De svandt, de svandt, de blide Barndomsdage", synger Digteren, og vi føler med ham den vemodige Stemning, der kan komme over os, naar de kære gode Minder fra den Tid, vi som smaa gik omkring og kendte saa lidt til det, der er strængt og svært her i Livet, dukker frem.

Paa samme Maade kan det ogsaa gaa for os med Julehøjtiden, der kan blive en Mindets Fest, hvor vi glider ind i Betragtning af det, som en gang var, men som ikke er mere. "Jeg kun Erindringen har nu tilbage," er det, som det lyder for mange, og der klynges med en vis stemningsfuld Smærte dertil med Bøn om "aldrig, aldrig at tabe den." Erindringen om den lyse og herlige Barndomstid, der nu er det eneste, der er tilbage, for saaledes gaar det for mange.

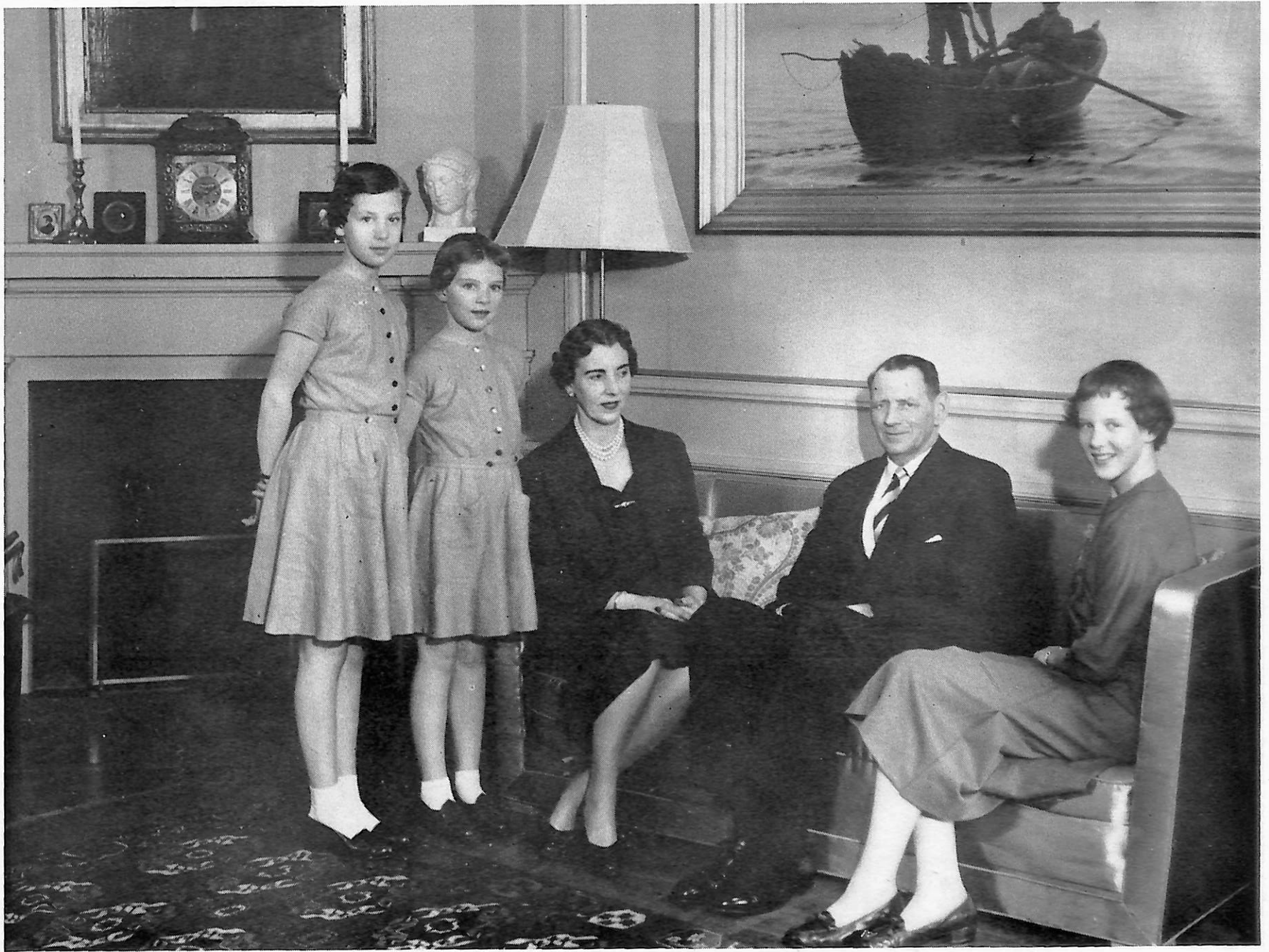
Nu skal gode Minder ikke underkendes, de er usigelig meget værd. Vi har Grund til at være taknemlige for hvert et lyst Minde vi har, og dertil kommer de fra

Barndomstiden, som staar for os som de bedste vi har; men vi skulde ikke synke ind i den Betragtning, at Julen er af den Art, at den er noget, som har været for os, og som ikke kommer igen, for Julen kommer igen, og den kommer til os hvert Aar. Det skulde blive saaledes, at i Stedet for, at den bliver svagere og svagere for os, saa bliver den rigere og herligere, for hver Gang den kommer. Det kan ske, og Gud vil, at det skal ske for os. Det vil da gaa saaledes, at vi efter som Tiden gaar, efter som vi prøver mere af hvad Livet byder os, lærer bedre at fæste vort Blik paa det egentlige i Julen. Budskabet om Frelseren, der er kommen for at hjælpe os og føre os frelst gennem denne farefulde Verden. Gaar vi frem til Jul med den Forventning og med den Længsel og med det Haab, at Julebudet maa ret komme til at lyse op for os, da vil Gud ogsaa hjælpe os dertil; saa det bliver Højtid for os.

Vi kan alt for let komme bort fra det inderste i Julen ved alle de ydre Ting, der møder os paa saa mange Maader. Hele Juletravlheden, alt det meget, der skal til og maa anskaffes, hele det stærkt fremtrædende Forretningsliv og den megen Selskabelighed, der saa let kan komme til at tage den første Plads, hvor det dog kun skulde være som en ydre Ramme for det store i Julen, Jesusbarnet og Julebudet. Hvor alle disse ydre Ting er blevet det egentlige, der har de i Grunden helt forfejlet deres Opgave, for de maa ikke komme til at overstraale Julen selv.

De gode Minder, hvor gode de er, maa det heller ikke. Julen maa komme til os hvert Aar som en ny og herlig Fest, hvor vi mærker, at den er den store Glæde. Lad os da gaa frem til Jul med den rette Forventning, med Bøn om, at Julebudet for Hjærterne bange maa komme til os, maa lyde til os og blive modtaget af os. Da bliver Julen god, og da bliver den glædelig for os, og vi vil faa Naade til at bringe den Velsignelse og Fred med os, thi naar Julens Glæde lever i os, da vil vi bære den med os, hvor vi kommer, og det vil "Kendes paa os som Lysets Børn, at Natten hun er nu omme."

DEN DANSKE KONGEFAMILIE PAA AMALIENBORG SLOT

Hilsen til Danmark

*Hils, hils de slanke Pilehegn
i Sol og Bygeregn.
Og hils den side, aabne Eng
fra mig, den danske Dreng.*

*Hils, hils Ager, vendt af Plov, —
al frugtbar, sulten Muld, —
og hils den endnu nøgne Skov,
der staar forventningsfuld.*

*Hils Havet. Hils hvert saltfrisk Sprøjt
— dets Duft af vindblæst Tang. —
Hils Størens og hver Solsorts Fløjt,
hils Lærkens Morgensang.*

*Hils Heden, hvor den ligger stum
og ved, den skrumper ind;
Lyng lever kun i Aftægtsrum
nu i de danske Sind.*

*Hils Danmarks Land fra Syd til Nord,
i Øst og langt mod Vest.
Siig, skønt jeg i det fjerne bor,
jeg kommer hjem som Gæst,*

*for jeg har intet, intet glemt
af, hvad som Dreng jeg saa!
Min sjæl blev af min Skaber stemt,
da i hans Haand den laa.*

AUGUST L. BANG

Musik af Aage Lund, Komponist og Organist,
Randers, Danmark.

*Hilsen til Danmark. Tekst: Aug. L. Bang
Musik: Arge Lethol.*

Handwritten musical notation for the first system. It consists of two staves: a treble clef staff on top and a bass clef staff on the bottom. The time signature is 3/4. The key signature has one flat (B-flat). The lyrics are written below the notes: "Hils, hils de slæn-ke Di-lehern i".

Handwritten musical notation for the second system. It consists of two staves: a treble clef staff on top and a bass clef staff on the bottom. The time signature is 3/4. The key signature has one flat (B-flat). The lyrics are written below the notes: "Sol og sky-ge-regn Og hils den si-de,".

Handwritten musical notation for the third system. It consists of two staves: a treble clef staff on top and a bass clef staff on the bottom. The time signature is 3/4. The key signature has one flat (B-flat). The lyrics are written below the notes: "åb-ne omj fra mig den dan-ske Drenge". The system ends with a double bar line.

BILLEDBIBELN

AF AGNES RINGSBORG

PAA Pynten af en Landtunge, der rager ned i en Bugt, hvis Vand mødes med Atlanterhavet, ligger der et stort Hus. Ejendommen er omgivet af et højt Jerngitter og paa Laagen hænger der et Skilt, hvorpaa der staar "Hunden bider". Omtalte Hund, der hedder "Delle", er meget gammel og ubeskrivelig fed, samt tunghør. Dens Stamtavle er ikke ren, idet den buskede Hale ikke stemmer saa godt med dens Braksnude og Underbidsmund. For Ejerinden, Fru Else, er Delle en trofast Ven og Følgesvend. Den vandrer troligt ved hendes Side, naar hun foretager sine Spadsereture i den store parklignende Have.

Naar der er Paalandsvind, bliver mange Ting skyllet i Land, og Fru Else holder af at gaa langs med Strandkanten, for at søge efter de mærkelige Genstande, der findes her. Endogsaa Flasker kom drivende ind, og Fru Else undersøgte dem altid, om der ikke skulde være et Budskab skrevet paa en Seddel deri. Træet, der drev ind, samlede hun i Bunker, som Sam derefter kørte hjem paa en Trillebør. Disse Vragstumper blev gemt i en stor Kasse, for at blive brugt paa en Regnvejsaften. Fru Else syntes, at netop dette Tømmer kunde spille i de utroligste Farver medens det brændtes op i det aabne Ildsted. Der er noget ved Havet, der er i Samklang med Fru Elses Følelser. Naar hun ser de store Skibe derude paa Bugten, gribes hun af Længsel efter det ukendte.

I et af de Vinduer, der vender ud imod Bugten, brænder der altid en Lampe. I Fru Elses Hjerter bor der en Tanke om, at de, der sejler forbi, nok vil mindes dette oplyste Vindue. Det skal være som en Hilsen fra en ensom Sjæl til den, der pløjer Havets Fure.

At Fru Else var en fordums Skønhed, kunde endnu ses. Trods sin høje Alder er hendes Ansigtshud næsten fri for Rynker, og en svag Rødme kunde nu og da vise sig paa Kinderne. Det højt opsatte hvide Haar er altid smukt ordnet. Dette Arbejde tilfalder Caledonia, der elsker at gøre sin Frue smuk. Caledonia holder meget af Fru Else, fra hvis Haand hun modtager alt, hvad der bliver hende tildelt af denne Verdens Goder. De brune Hænder lægger de hvide Fletninger, saa de danner en Krone paa Fru Elses Hoved. Naar hun er saadan beskæftiget, nynner Caledonia tit en Sang om en Krone, langt mere værdifuld. En Kongekrone, besat med Diamanter og Perler, som ethvert Guds Barn engang skal eje. "Ti stille, Caledonia," siger Fru Else. "Ja, Frue," svares der ydmygt, idet de sidste Haarnaale varsoomt stikkes ind i Fletningen.

Det godt byggede Hus bestaar af ti Værelser af enorm Størrelse og Verandaen naar næsten ud til Bolværket ved Bugten. For mange Aar siden, var her en stolt Lystyacht fortøjet. Minderne strømmer ind over Fru Else. Naar hun ikke tog sig i Agt, gik Tankerne tilbage til fordums Dage. Hun var født i en Landsby paa Fyn, og var sammen med en yngre Broder bleven opdraget hos Bedsteforældrene. De to Søsken kom tidlig ud at tjene, og da Else havde et godt Haandelag, blev hun en skattet Hjælp, hvor hun opholdt sig. Da hun blev ældre, besluttede hun sig til at rejse til Amerika for at tjene Penge og blive rig. Kort efter sin Ankomst til Amerika, traf hun en Mand, der blev betaget af den smukke Pige, og de giftede sig.

Da den første Forelskelses Rus var forbi, viste det sig, at de kun havde faa Interesser tilfælles. Eet var de

enige om, og det var at eje det store, afsidesliggende Hus paa Pynten. For Else blev det en Drøms Opfyldelse, for det lignede et lille Slot i Danmark. Hans fandt Beliggenheden bekvem og tilstrækkelig ensomt saa nysgerige Øjne ikke kunde se, hvad der foregik der. Et dejligt Gemmested for baade det ene og det andet, der skulle foregaa i Smug. Else blev efterhaanden helt overladt til sig selv, da Hans Melsen foretog den ene Rejse efter den anden. Skete det, at han var hjemme nogle Dage ad Gangen, var der gerne nogle af hans Venner med, og ved disse Lejligheder spilledes der højt Spil; hvilket gav Fru Else en Anelse om, at det ikke alene var ved Handel, han kunde tjene Penge.

De smukke Møbler, det skønne Spisestel og Dækketøj, som Fru Else ejede, blev ikke brugt, som hun havde tænkt sig. Det blev ikke til noget med fine Middags-selskaber, hvor de tjenende Aander opvartede de høje Gæster, saadan som hun selv havde opvartet ved sit Herskabs Bord, da hun tjente for andre. Drømmen om Rigdom blev opfyldt—men Glæden og Lykken udeblev. Da Hans Melsen en Dag ganske uden Omsvøb meddelte hende, at han var træt af Ægteskabet, og vilde overlade hende Huset og Penge nok til at leve af, gav hun sin Mand Friheden. For aldrig mere at mødes igen, skiltes de uden Taarer og uden Bevægelse. To trofaste Mennesker blev hos Fru Else, nemlig det gamle Ægtepar, Caledonia og Sam.—

Fru Else vaagner med et Sæt fra sine Drømme. Det er da kun gamle Folk, der saadan tænker paa Fortiden, og hun er da kun 78 Aar. Fru Elses Bohave staar i skarp Kontrast til det i Barndomshjemmet. De massive blankpolerede Møbler straalere med en egen dyb Glans. Caledonias Støvklud gnider dem hver Dag, saa de næsten ligner de brune Hænders Overflade. Stormen tager til paa denne mørke Aften, og Bølgerne i Bugten gaar højt med hvide Skumtoppe. Sam er ved at lukke Skodderne for Vinduerne, det luner godt. Kun een bliver ikke lukket, og det er for Vinduet med Lys i.

Henne ved en Døraabning hænger der en Klokke i en broderet Klokkestreng. Fru Else giver Klokken to korte Ryk, hvorefter Sam kommer ind med Favnen fuld af Brændsel, som han lægger ved Ildstedet. Det hvide krøl-lede Haar danner en skarp Kontrast til hans Ansigt mørke Lød. Han lytter underdanigt til Fru Elses Befalinger, hvorefter han trasker ud af Stuen. Nu lyder der tre Klemt fra Klokken, og det er Signalet til Caledonia. Fru Else tillod ikke sine Tjenestefolk at komme paa familiær Fod med hende. Men hun er lidt ensom i Aften, og derfor er Stemmen mildere end sædvanlig.

“Naa, hvordan gaar det med det daarlige Ben idag, Caledonia?”

“Jo, Tak Fru, det er ligesom lidt bedre, for jeg har lagt et godt Lag Sod i Saaret.”

“Sod,” siger Fru Else med Afsky i Stemmen.

“Oh ja, ved Fruen ikke, at det er godt for aabne Saar?” svarer Caledonia forbausset. Fruen ved rigtignok ikke ret meget, hverken om det ene eller det andet, tænker hun ved sig selv.

“Du tror da vel ikke, at Sod vil kurere dit Ben?” spørger Fru Else.

“Jo, med Guds Hjælp,” siger Caledonia, hvortil Fru Else giver et lydelig Snøft.

“Du er en underlig Skabning, Caledonia!”

“Ja, Fru,” er det venlige Svar paa Tiltalen. Det gaar ikke an at opirre Fru Else, for hun bliver let vred.

Caledonia og Sam bor i et lille Skur nede ved Strandbredden. De fik deres Kost oppe hos Fru Else, og der var Brændsel nok om Vinteren til og at varme Hytten med. De havde det saa herligt sammen, var rørende enige om alting. De var begge troende Mennesker og tilhørte Ebenezer Menighed, der holdt Gudstjenester og Bønnemøder i Jonas Degns Hus. Her lød de herlige Sange til langt ud paa Natten, med Vidnesbyrd og Bønner, Haandklap og Trampen med Fødderne i Takt til Sangene. Ved disse Møder blev der altid bedt for Fru Else, selv af Folk, der aldrig havde set et Glimt af hende. De var slet ikke i Tvivl om, at Gud nok paa een eller anden Maade skulde faa den gamle Fru i Tale.

Paa en kold Dag hen paa Efteraaret kom en Mand spadserende henad Landevejen. I sin ene Haand bar han en Taske, og i den anden var der en forsvarlig Knortekæp, som han støttede sig til under Gangen. Der er Havgus i Luften, og den synes at trænge sig ind i Marv og Ben. Han nærmer sig Indgangen til det store Anlæg, Skiltet der hænger paa Laagen, med Advarslens mod Hunden ænses han ikke. Han holdt af Hunde og aldrig havde han set een, han ikke kunde komme paa god Fod med, saa han aabnede resolut Laagen. Han lo ved sig selv, da han saa den fede Vagthund dovent sidde paa Trappestenen. Han bankede paa Døren, som blev aabnet af Caledonia. Med skrækslagne Miner bad hun ham forsvinde, men han smilede bare og bad om at tale med Fruen i Huset. Fru Else fik ikke et Ord indført, da han ivrigt præsenterede sig selv som en omvandrende Kolportør. Det mærkelige skete, at Fru Else bad ham sidde ned. Hun havde øjeblikkelig skelnet det vuggende bløde, fynske Tonefald i Mandens engelske Udtale.

Kristian Hansen sælger Bibler, smaa og store, billige og dyre. Fru Else saa stram ud ved Synet af Bøgerne, men bliver dog interesseret i en stor Billedbibel. “Jeg tager denne,” siger hun. “Hvor meget koster den?”

Ligesom lidt nølende rækker Kolportøren den store smukke Bog til Fru Else. Han holdt af den Bibel og betragtede den næsten som sin egen.

Ved Afskeden bad Fruen ham komme igen en anden Gang. Kristian mente det vilde blive lige før Jul, for som han sagde: “Jeg er altid saa alene om Julen. Derfor arbejder jeg lige op til Juleaften.”

“Kom saa her Juleaften, for jeg er ogsaa alene,” hvisker Fru Else.

“Tak, Farvel, og Gud velsigne Dem.”

Der var noget ved denne omvandrende Mand, som mindede hende om Fortiden. Det var ikke alene Stemmens bløde Tonefald, hans Ansigtstræk var ligesom bekendt. “Mon jeg er ved at blive sær?” tænker Fru Else. Hun kunde ikke falde i Søvn, for Kolportørens Ansigt viste sig for hendes indre Øje. Og lige med eet opklaredes Gaaden. Denne Mand kunde være hendes yngste Bror. Tænk, hun havde ikke engang spurgt om hans Navn—Hvordan skulde hun dog vente til Jul? Bare han nu kom igen.

Ved Synet af den store Bibel, var et hengemt Minde vakt til Live. Fra Erindringens Kiste kom det ene Træk efter det andet myldrende ind i Sindet. Nu ser hun for sig det gamle faldefærdige Hus og Stuen med det lange Bord og Bænken bagved. Paa Bænken sidder en Dreng og en Pige, andægtigt lyttende til Oplæsningen fra en mægtig Bibel. Det gamle Par er jo Bedsteforæl-

drene og Børnebørnene er to Søskende, Else og Kristian.

Fru Elses Bibel med de dejlige Billeder blev grundigt studeret. Naar der var noget hun ikke forstod, kaldte hun med tre Klemte paa Klokkeren, paa Caledonia. Denne tro Tjenerinde sad inde med et Fond af Kendskab til Bibelen, og med Glæde fortalte hun sin Frue om Guds Kærlighed. Den barnlige Maade at fortælle det paa faldt i god Jord hos den gamle Kvinde, der lyttede opmærksomt til de herlige Aabenbaringer fra den hellige Bog. Den haarde Skal om Hjertet forsvandt, og aldrig havde Fru Else længtes saadan efter Julen, som hun gjorde i Aar.

Lille Juledag bankes der igen paa Døren, og denne Gang lukker Fru Else den selv op. Hun har været paa Udkig hele Dagen og længselsfuldt ventet paa dette Øjeblik. "Er dit Navn Kristian Hansen?" spurgte hun, da hun fik Øje paa ham.

Som Dug for Solen svandt Aarene for de to gamle Mennesker idet de vendte tilbage til Barndomsdagene paa Fyn. Det var ikke vanskeligt at udrede Traadene, og at de var Søskende var ikke til at tage fejl af.

Paa forskellig Maade havde de begge lidt Skibbrud. Fru Else var aandelig fattig, men rig paa jordisk Gods, og med Kristian var lige det omvendte Tilfældet. Som de nu sad og talte med hinanden, gik det op for den gamle Kvinde, at Barndomsdagene derhjemme i Grunden slet ikke havde været saa daarlige. De havde haft den samme Lærer i Skolen og alle de gode Minder Kristian fremdrog fra Skoletiden, maatte hun da ogsaa have haft Del i. Morgensangen og Religionstimen var blevet til en solid Grundvold i Broderens Liv. "Men hvordan med mig?" lød Spørgsmaalet i Fru Elses Indre.

Juleaften oprandt, de mørke Mahogni Møbler skinner omkap med Sølvtoj paa Spisebordet. Der er dækket

til to Personer. Et mægtigt Juletræ staar pyntet med det smukkeste Julepynt, der kunde købes for Penge.

De to Søskende sidder ved det veldækkede Bord og for første Gang i sit Liv beder Fru Else Bordbøn. Hvor hun har lært den, husker hun ikke, men ganske af sig selv lyder det, "I Jesu Navn gaar vi til Bords, at spise, drikke paa Dit Ord. Dig Gud til Ære, os til Gavn, saa faar vi Mad i Jesu Navn."

Else lægger en Haand paa Kristians Skulder og siger kærligt, "Vi to skal aldrig skilles mere, Broder."

"Tak, Søster," kom det stille fra Kristian.

Stor er Juleglæden nede i Jonas Degns Hytte, hvor den lille Menighed er samlet. Sam og Caledonia har fortalt dem om den store Begivenhed, der har fundet Sted i Huset paa Pynten, og medens de følsomme Mennesker synger om Barnet i Krybben, sidder de to Søskende alene i Samtale. Paa deres Modersmaal taler de om Julen, der har bragt dem velsignet Bud.

Fru Else sidder med den store Billedbibel paa Skødet, og medens hun kærtegnende stryger dens smukt forsirede Læderbind, siger hun til Broderen, "Der var noget, der drog mig til at købe denne Bog."

Det overraskende Svar fra Kristian var, at han næsten havde været ked af at sælge den, fordi den mindede ham saa meget om et Par gamle Folk, og en Søster, som han aldrig troede, at han skulde se mere.

Det er sent, og Julelysene paa Træet er næsten udbændte. Men Kærlighedens klare Lue er tændt i Fru Elses Hjerter, og det giver Genskin i det gamle Ansigt. Hun lytter andægtigt til Oplæsningen af Juleevangeliet, og hvisker Ordene sammen med Broderen da han læser:

Ære være Gud i det højeste, Fred paa Jorden og i Mennesker en Velbehagelighed."

Firskillingen

af

EMIL FERDINAND MADSEN

★

E. F. Madsen var den danske Sag i Vesterleden en tro Mand. Hans blanke Pen blev for to Slægtled siden ført med Flid og Dygtighed iblandt os. Hans hjertelig Sange lyder endnu ved Fester og i Vennelag.

Madsen var født omkring ved 1865 med Sjællænderens Udfærds-trang i sin Hu. Hans Hjem laa i Stokkebjerg Sogn ved Issefjorden. Han gik bort i Dagmar, Montana i 1930. I 1906 brød han med sin ud-mærkede Hustru op fra sit smukke Hjem i Clinton, Iowa, og grund-lagde den Gruppe af Nybygder, som med Dagmar i Midten blev opret-tede paa Regeringsland i det nordøstlige Montana. Danske i Tusindtal fandt Hjem og Hverv derude.

Hjertedansk var Madsen. Jeg giver ham Ordet.

"Goddag! Hvad er Du for en?"

"Ak ja, det maa Du nok sige. Jeg er saamænd en gammel dansk Firskilling, og jeg er nu paa mine gamle Dage kommet til at trille omkring herovre i Amerika."

"Trille, siger Du. Jeg synes, Du har kun ringe Betingelser for at trille. Du er saa kantet og fuld af Skaar."

"Ak ja, Tiden har bidt mig Kanterne, men jeg har endda faaet Lov at prøve min Lykke herovre i Amerika."

"Nej, min Ven, skudt forbi! Du tager vist fejl af Husnummeret. Her bruger vi ikke Firskillinger. Kan Du ikke begribe, at Du ikke er gangbar Mønt herovre?"

"— Kære, er jeg da ikke gangbar blandt Landsmænd? Jeg bærer mit gode danske Navn paa den ene Side og den danske Konges Krone paa den anden; er jeg saa ikke god nok blandt Danske?"

"Nej, min Ven."

"Kan jeg da heller ikke trække Renter?"

"Nej, slet ikke. Du kan ikke ernære Dig selv her ovre, med mindre Du bliver støbt om til amerikansk Mønt. Saa bliver Du gangbar."

"Blandt Danske?"

"Ja, allevegne."

"Ogsaa blandt Danske i Danmark?"

"Nej, ikke i det gamle Land, men kun her."

"Jamen, naar jeg ikke kan blive gangbar hos alle Danske, saa . . ."

"Hvad saa?"

"Saa vil jeg ikke støbes om."

"Du er da en sær en. Hvad skal vi saa gøre ved Dig?"

"Kast mig i en Bunke Skrammel og lad mig ligge der i Fred paa mine gamle Dage!"

"Du synes at prale af Din Alderdom; hvor gammel er Du egentlig?"

"Det ved jeg ikke."

"Du er meget indskrænket paa flere Punkter, kan jeg mærke. Har Du da ikke noget Aarstal?"

"Jo, det har jeg nok, men det har sig nu saadan med den Ting, at jeg ikke rigtig har kunnet læse det paa Grund af at det staar paa min Ryg, og den er slidt. Men Du kan maaske seiv læse det."

"1730! Du er just ikke helt ny. Ja se, min Ven, det forandrer Sagen. Kom lidt nærmere, og lad os tales ved. Hvor kommer Du fra?"

"Fra Jorden et Sted i Syden — kanske det var Louisiana."

"Hvor længe laa Du der i Jorden?"

"Det glemte jeg, da jeg kom op i Dagens Lys og saa, at jeg var i Amerika."

"Hvordan kom Du der?"

“Det har jeg ogsaa glemt.”

“Du er svært glemsom. Kan Du da ingenting huske?”

“Jo — fra gamle Dage. Det kan Du tro, jeg kan. Dem glemmer jeg aldrig.”

“Fortæl mig lidt fra de gamle Dage. Krudtet var jo opfundet, da Du kom til Verden.”

“Ja, Du kan tro, det var. Og det var bedre Krudt, end det, I har nu — eller kanske Folk brugte det bedre.”

“Hvoraf skønner Du det?”

“Jo, for i min tidligste Tid kunde vi endnu høre Ekkoet over hele Norden af Tordenskjolds Kanoner og mærke, at Skaanes Klipper rystede, skønt han døde ti Aar, før jeg blev født. — Ja de gamle Dage!”

“Har Du haft Omgang med Frederik den Fjerde?”

“Ja, paa en vis Maade. Jeg mødte ham i Døren, da han gik ud af Verden, og jeg gik ind.”

“Saae, ja han døde jo ogsaa i 1730. Men sig mig, har Du ogsaa set Ludvig Holberg og husker Du Jeppe paa Bjerget?”

“Jeppe-Holberg! Ja, Du kan tro, jeg husker dem. Jeppe og Kandestøberen og den Stundesløse og Erasmus Montanus, dem allesammen. I de gode gamle Dage var der Løjer for fire Skilling, kan Du tro. Aa — vi laa og grinte i Skuffen, naar de fine Herrer og Damer lod os springe for en Billet til Holbergs Komedier. Men det maatte vi nok, for alle Folk grinte i de Dage. Naar de saa sig selv paa Scenen, saa puffede de til hinanden og grinte. Aa for Løjer det var. Hvem kunde bare sig? Hver Gang Skuffen blev trukket ud, og Penge blev kastet i til os for en ny Billet til en, der vilde ind og le sig selv ud, — ja hvem kunde bare sig? Vi, der laa i Skuffen, kunde ikke. Nej, hver Gang Skuffen gik ind og ud, saa puffede vi til hverandre og grinte, saa det klukkede. Derfor er jeg saa forslidt i Kanterne, som Du ser.”

“Du bærer Din Alderdoms Rynker med Ære, gamle Ven. Men nu skal jeg sige Dig noget. Nu maa Du ikke fortælle mig mere fra Dine unge Dage, for saa gaar jeg jo og fortæller det til Folk igen, og det er ikke værd. De maa helst komme og høre det af Din egen Mund. Og nu skal jeg sige Dig en Ting til. Vi samler paa alle mulig Ting af historisk og videnskabelig Interesse — ogsaa nordiske Oldsager, for at vi med Tiden kan faa et Museum for det danske Folk i Amerika. Nu skal Du faa en Hædersplads i Samlingen, og saa, naar den danske Ungdom gaar forbi Dig i Lokalet, saa skal jeg forestille Dig for dem, og Du kan selv fortælle dem lidt fra gamle Dage. Er Du tilfreds med det, gamle Firskilling?”

“Behøver jeg saa ikke at støbes om?”

“Nej, da var Du kun af ringe Værdi, medens jeg nu ikke vilde sælge Dig for hundrede Dollars.”

“Kan jeg da komme til at trække Renter?”

“Ja, hvis vi kan faa Dig og Din Ungdomshistorie gjort rigtig gangbar blandt Ungdommen og faa denne Kapital anbragt i de Unges Hjerter, — vil Du bære Renter i stigende Skala med hver ny Slægt, der vokser op herovre.”

“Saa megen Lykke drømte jeg ikke om, da jeg laa i Skuffen i Danmark. Der var jeg ogsaa engang i Toldkassen i Helsingør. Jeg var Øresundstold. Engang imellen hørte vi et amerikansk Skib hilse med Kanonskud ude fra Sundet.”

— “Du siger noget, Du gamle. Kanske er Du sprunget ombord paa et af Uncle Sams Skibe som Byttemønt og kommet herover paa den Maade. Skade, at Du ikke kan huske, hvor længe Du har ligget i Jorden her ovre. Men nu vil vi faa Lyset til at skinne paa Dig, Du kære gamle danske Firskilling!”

Dette, det eneste frie dansk-amerikanske Eventyr, blev skrevet i 1890 og flere Gang trykt i de følgende tyve Aar. I 1901 oplyste Forf., at den gamle Mønt var fundet og indsendt af M. Lauritsen, tidligt Medlem af Dansk Folkesamfund. Den blev sammen med Folkesamfundets store Samling af Fugle, Insekter, Forsteninger, Øxer og Pilespidsler i Begyndelsen af dette Aarhundred skænket til Grand View College, Des Moines, Iowa. Der skinner Lyset paa den gamle Firskilling.

J. C. B.

Dele. Mismodigt saa man sig om efter en ny Beliggenhed. Skolelederen, Th. Helweg, gav op og rejste "hjem," men F. L. Grundtvig højste Høvdingeflaget, og med sindig jysk Haardnakkethed gik Pastor Peter Kjølhed i Gang med Arbejdet. Et fordelagtigt Forretningstilbud drog det nye Foretagende til Des Moines, og Bydelen gav Skolen Navn, Grand View College. Navnet trak; Skole med det store Navn, blev der sunget. Giv Storsyn ud til fjerne, høje Tinder, sang Kristian Østergaard. Og selv den praktiske Kjølhed sang næsten ogsaa. Det danske Universitet, brummede han, skal ligge i Des Moines.

Begyndelsen var ringe. Pastor N. P. Gravengaard, der boede 75 miles vesterpaa, maatte overtage Forstanderposten midlertidigt, og da Aabningsdagen kom, var der endnu ingen Elever indmeldt. Heldigvis kom der een i Dagens Løb, endog med det stolte Navn Niels Juul Mikkelsen, og ialt otte deltog i Undervisningen den første Termin. Men i Vinterterminen kom der 35 Elever, og de fyldte den første Fløj, der var blevet bygget. Man gik derfor i Gang med den vestre Fløj, og i 1897 kom Pastor R. R. Vestergaard fra Danmark for at overtage Forstanderposten. Dermed blev Præsteskolen ogsaa til Virkelighed, og den første Kandidat, S. D. Rodholm, tog Eksamen i 1901.

Undervisningen var i de første Aaringer tilrettelagt efter dansk Mønster men med særlige Hensyn til Indvandrerne Behov og med Vægt paa Foruddannelse til Præsteskolen. Denne Foruddannelse blev forbundet med Læreruddannelse til danske Børneskoler og "Den

Danske Læreafdeling" var i mange Aar en saare vigtig Del af Skolens Uddannelse. I 1903 overtog Pastor Benedict Nordentoft Ledelsen af Skolen og i 1904 kunde man indvie Midterfløjen. Bygningen stod nu afsluttet og smuk i sin nederlandske Renaissancestil. Det var til Indvielsesfesten, at Kristian Østergaard skrev sin kendte Sang "Gud du er god og stærk, skærm vore Hænders Værk, velsign den Skole, som vi her har bygget."

Skønt Skolen havde god Tilslutning, var der dog Krav i Kirkesamfundet om, at den skulde ledes mere i den danske Højskoles Aand, og Nordentoft opsagde derfor sin Stilling i 1910. I to Aar blev Ledelsen overdraget til Pastor Eilif Wagner. Da denne rejste til Danmark i 1912, blev Thorvald Knudsen, Forstander for Danebod Højskole, valgt til Forstander. Pastor Knudsen flyttede ind paa Skolen og Højskolepræget blev stærkere. Lærerskolen og Præsteskolen, der nu havde fire faste Lærere, voksede godt, hvad Vinterhøjskolen ogsaa gjorde, og de næste Aar kan vel nok kaldes Højdepunktet i den første Udviklingsfase. Samtidig blev dog ogsaa en statsanerkendt "academy" Afdeling indført, som lagde Grunden til den næste Fase.

I 1915 rejste Thorvald Knudsen tilbage til Danebod,

og Pastor C. P. Højbjerg overtog Forstanderposten. Han har været Forstander længere end nogen anden, og under hans dygtige om end noget omstridte Ledelse gik Skolen gennem de vanskelige Krigs- og Efterkrigsaar. Sprogudviklingen efter Krigen bevirkede den danske Lærerskoles Hensygnen, men samtidig voksede "academy" Afdelingen stærkt. Den førte nødvendigvis til en begyndende "college" Afdeling, som de efterfølgende Forstandere klogt indsaa var Grand Views Fremtidsform. Det vil sige, at Undervisningen efterhaanden svarede til andet Slægtsled Krav, men ogsaa, at den blev omdannet efter amerikanske Skolekrav. I Trediveerne gik "academy" Afdelingen, der havde tjent godt i en Snes Aar, ud af Sagaen. "College" Afdelingen blev nu sammen med Præsteskolen, der uafbrudt har fungeret indtil den Dag i Dag, Skolens Hovedafdeling, og den blev statsanerkendt i 1936.

En dygtig Lærerstab har altid præget Grand View College, og mange Lærere har gjort et trofast Arbejde,

Dagligstuen i Hovedbygningen

men det er umuligt at nævne dem alle. Dog bør det nævnes, at en dansk Gymnastikuddannelse, der blev begyndt under Frode Hasseriis i 1910, i mange Aar var en særdeles værdifuld Del af Undervisningen. Som Forstandere har de følgende tjent efter C. P. Højbjergs Tid: S. D. Rodholm, 1926-32, C. Arild Olsen, 1932-36, Alfred C. Nielsen, 1936-42, og Johannes Knudsen, 1942-52. Den nuværende Forstander er Ernest D. Nielsen. Ved et mærkeligt Træf er alle Skolens Forstandere født enten i Danmark eller i Nebraska, hvor Olsen, A. C. Nielsen og Knudsen er født. I 1942 fik Præsteskolen sin særlige Leder, der blev kaldt "dean", men indtil 1952 var Lederen dog den samme som "college" Forstanderen. 1952-54 var Johannes Knudsen udelukkende Leder af denne Afdeling, og siden da har A. C. Kildegaard været "dean".

Ved Siden af Hovedbygningen blev der i 1910 opført en Gymnastiksal, der i sin Tid var en Mønstersal. Den er nu haabløst forældet og altfor lille, og der er Haab om at faa en ny inden længe. I 1929 led Skolen under en svær Ildebrand, men Skaden blev bødet og en ny Fløj med en Bibliotekssal blev føjet til Hovedbygningen. Depressionsaarene og den anden Verdenskrig var svære

Grand View College

Dr. Ernest D. Nielsen

at gennemgaa, men efter Krigen kom der en ny og stærk Opgangstid. Lærerstabten blev udvidet og efter en Landsindsamling blev en ny kvindelig Elevbygning opført. En mindre Indsamling i 1954 gjorde det muligt at udvide og udsmykke Præsteskolens Lokaler, men da "College" Elevtallet nu er ca.300, er Undervisningslokalerne og især Laboratorierne ikke tidssvarende. En ny og større Indsamling er derfor for Tiden i Gang, saa man kan opføre den omtalte nye Gymsstiksal og en ny "science building" med Undervisningslokaler og Laboratorier. Naar disse bliver opført, er det saa godt som givet, at Skolen bliver anerkendt af "North Central Association".

Grand View Colleges vigtigste Bidrag til sit Folk har vel nok været Uddannelsen af Præster til den Danske Kirke. Dernæst maa nævnes, at en usædvanlig dygtig Flok Mænd og Kvinder er gaaet videre fra Skolen til betydelige Stillinger indenfor mange Omraader. Vanskeligere at maale er det Bidrag til Personlighedsdannelse, som tusinder af Samfundsborgere, Kirkemedlemmer, og Forældre har indhentet, men der er mange Vidnesbyrd, dette er sket. Naar det har fundet Sted, skyldes det et dygtig Skolearbejde og Kærlighed til Opdragergerningen, men vel nok især den Velsignelse, som Østergaard bad om i sin Sang: "Velsign den Skole, som vi her har bygget". Han udtrykte dette nærmere:

Lad ske paa dette Sted.
hvad du kan kendes ved!
Giv Storsyn ud mod fjerne, høje Tinder!
Giv Sandheds klare Lys!
Varm bort hvert Kuldegys!
Giv Livets friske Lød i unge Kinder!

Den Bøn har tit været bedt og sunget, og vi maa vel have Lov til at tro, at Bønnen er hørt.

Sign dem, der her skal staa
og Sædekornet saa!
Giv Sol og Dug til unge Hjerter kære!
Saa der maa vokse frem
i kristne, danske Hjem
et Liv til din og Danskerfolkets Ære.

STEMNING

*Korte Dage, bundne Vover, diset Vinterluft.
Snefigurer, Bjældeklang og Granens Krydreduft.
Kræmmerbod, hvor Ønskebrev med Punge leger Skjul.
Post med Højtids-hilsen ud til Fjerne: Det er Jul!*

*Varme Stuer, smykket Bord med Sølv, Krystal og Lin'.
En beslægtet Kreds i-Baad af Glædens kaade Spind.
Kildre Ganen saa tilpas med skært og braset Kræ;
Nød, Korend og Appelsin fra Tropezonens Læ.*

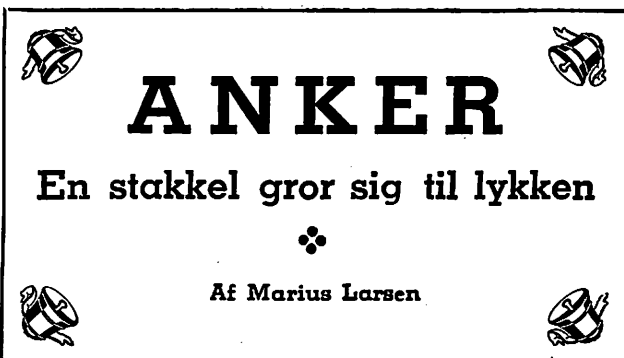
*Løse saa de prunke Baand, naar Pakker deles ud;
Øse selv med gavmild Haand paa Hjertelagets Bud;
Vogte paa de Jubelord, som lyder fra enhver;
Spejde om det store Smil, som bor hos Een især.*

*Røre nu i Strengelag en fireklanget Lyd.
Drag fra Violinerne en Mesters Sang om Fryd;
Svøb Violas dunkle Tone om DEN Melodi,
Medens 'Cello skæmtende sit Fløjel væver i.*

*Stuen halvt i Mørke lagt, kun Træets flimre Skær
Lyser paa de Unge, som en Fremtids Scepter bær;
Lyser i de Unges Sind, hvor Kærnen ej er hul;
Lys, som signer Barnets Kind med Glæde: Det er Jul!*

*Livets Bog er tegnet tæt med mørke, triste Skyer.
Gemmer ogsaa Blade, dog, med muntre Eventyr;
Eventyr om Lykkens Fe og Trolden vred og ful,
Men det bedste Eventyr i Bogen: Det er Jul!*

— n.

NU det var op paa formiddagen, glødede solen formelig over dalen. Vinden rørte neppe paa sig. I mange og lange rækker hang de opbundne logan-bær ranker paa staastraade, der igen var baaret oppe af fire fod høje hegnspele. Den løse og for nyligt radrensedede muld brændte gennem fodtøjet og stod som en melsky om benene ved hvert trin.

En lille skare pludrende og leende arbejdere—hel—som halvvoksne—gik og hakkede løs mellem planterne. Lyse straahte, røde og blaa overalls gled frem, dukkede og gemte sig igen bag de grønne buske.

Kun Anker gik for sig selv. Hans skridt føregik i besværlige ryk og stød. Han deltog ikke i den almindelige morskab. Forresten kunne han heller ikke snakke med. De faa amerikanske sætninger, han havde lært, sad tilmed langt bag tænderne.

De andre kunne skose og more sig saa meget mere. De bestod af et par familjer af den stedse omflakkende slags, der tog tilfældigt arbejde, hvor jobs var at finde. Forresten stod deres gamle T-modeller, en forfalden paahængsvogn og et sovetelt til den ene familje inde mellem morellerne paa den anden side af markvejen, der førte ind til farmen.

Af og til skottede de hen mod den ensomme karl, og paa ny faldt der bemærkninger og fnis, som karlen rigtigt tydede angik ham.

Anker naaede ned til enden af stykket, hvor en række akacier ludede skyggende udover. Det gjorde godt at komme i skjul for den hede sol. Han lettede den bredskyggede hat og tørrede sveden af sit ansigt.

Straks lød der paany fnis og snak fra de andre, især fra de halvvoksne.

Anker skyndte sig at hugge hatten paa, vel vidende, hvad de morede sig over: hans maskinklippede hoved. De antog ham nok for lige at være sluppet ud af kachotten eller maaske endog en galeanstalt.

Grunden var en ganske anden. En pinefuld historie. Dog tænkte han med taknemlighed paa de faa, der havde hjulpet ham ud af den jammer og ynke.

Anker var knap og nap et aar gammel i landet. Sammen med en kammerat var han først havnet i Minneapolis lige til indlandsvinteren. Arbejde kunne ikke opdrives. Deres faa skejsere svandt ind til nul. De faa dages snekastningsarbejde, de fik, kunne de hverken leve eller dø af. Der var endeløse køer af arbejdsløse foran kontorerne. Men naaede de en enkelt gang igenem og kom frem til skranken, hvor en kontorist saa dem over, mødte de kun hovedrysten og beklagelse.

Deres tynde tøj og usle fodbeklædning gjorde dem helt uegnet til udendørs jobs i skovene nordpaa. Samme grund til afslag mødte de hos Cedar Lake Ice Co., da de søgte arbejde som hjælpere ved at save og bjerge isblokke fra de mange omliggende søer.

I nøden besluttede de at rejse vest. En vovelig tur, der lige saa godt kunne have kostet dem liv og lemmer paa denne aarstid. De sneg sig ind i tomme fragtvogne, hvor trækken isnede, og sneen føg ind gennem de utætte døre, fuger og sprækker.

Næsten stivfrosne og med tarme skrigende af sult naaede de frem til en farmer i den østlige del af staten Washington. Af ren naade fik de lov til at arbejde for kosten indtil foraaet.

Saa vilde uheldet, at Anker allerede paa andendagen kørte galt. Der skulle samles sten af markerne. Hestene var baade kaade og halvville. De tog magten fra Anker. Vognen smadredes. Selv havnede han i en stendynge, blev omsider samlet op og kørt langvejs til et hospital. Hvad med kaution? Det var knap, man ville tage ham ind.

Hvad ansvar kan en farmer i en afsidesliggende egn have for en hobo—en omstrejfer, der ikke engang var hyret?

Men for den unge karl blev det en smertefuld omgang et hæsligt laarbrud. En ung læge bødlede og satte sammen og brækkede op paany. Saa gik der buldenskab i bruddet, og der maatte atter aabnes op. Tre maaneder laa Anker lidelsesfuld, ene og forknytt, uden at kunne tale med nogen og uden spor af penge.

Den eneste, som saa til ham et par gange, var kammeraten, der ikke kunne bringe hverken hjælp eller trøst. Saa rejste ogsaa han fra de utaalelige forhold paa farmen, og Anker hørte ikke mere fra ham.

Hvad med fremtiden? En krøbling og alene i et fremmed land. Anker ønskede sig død. Hvorfor blev han ikke slaaet ihjel straks?

Den unge danskers fysik var ellers sund nok. Da benet var nogenlunde til at støtte paa, fik en dansk præst nys om den stakkels landsmand og besøgte ham.

Det var den første venlighed, Anker havde mødt i lange tider. For det første paatog præsten sig at garantere for en gæld paa 400 dollars plus 10% rente, og det af sin egen magre løn. Saa blev der lagt planer, hvordan ungersvenden bedst kunne hjælpes og atter komme paa ret køl. Hverken til fabriks-, skov- eller farm-arbejde duede han foreløbig. Men maaske der kunne skaffes ham noget lettere arbejde i en frugtegn.

Med en varm anbefaling og for præstens egne penge blev han da sendt til danskerne i Willamette dalen.

Anker rettede ryggen og strøg de grimme minder af sig. Han følte allerede modet vende tilbage. Her var der nyttigt arbejde at gøre. Blikket gled over de rækker, han allerede havde faaet fra haanden. Hans arbejde var ikke ringere end nogen af de andres. Nu var der forresten kommen vældig gang i tempoet derovre.

Anker opdagede grunden. Farmeren kom gaadene gennem rækkerne og stiledede mod dem. Efter lidt snak med de andre trak han over mod Anker.

— Naah... naah! formanede han,—riv nu ikke livet af dig selv. Den er varm i dag.

Han saa deltagende paa den unge karl.

Ankers graabrune øjne lyste op, og han viste en række sunde tænder. Den Anders Gribskov var nok en god mand at arbejde for.

Nu trak farmeren en flaske æblemost op af lommen.

— Den var i hvert fald kold, da jeg gik hjemmefra.
Drik nu.

* * *

Og dagene gik lindt for Anker. Benet blev lettere at trække med sig for hver uge. Da bærplukningen kom, viste han sig snart som den skrappeste til at fylde bakker og kasser med de sortrøde kæmpebær. Det samme med morellerne. Da skulle stigerne endda bruges. Senere med den tungere træfrugt og til sidst humlen. Men da lo kanaljerne ikke ad ham mere. De havde erfaring for, at han stod sig godt med den stiltfærdige arbejdsgiver. Haaret var vokset ud, og den gule hørtop strøg atter kækt til vejrs.

For hver maaned, almanakken afkortedes, blev gælden til sygehus og doktor mindre.

Spændstigheden i krop og lemmer øgedes stadigt. Sindsglæden vendte støt tilbage.

I smug kikkede han i nogle fotos, der var fulgt med hjemmefra. Nej, der var et enkelt, han havde modtaget for ikke saa længe siden. Der var billeder af et pænt husmandssted—far og mor og søskende—han selv som en rank gymnast i hvidt fra top til taa—endelig en nydelig evadatter med et friskt smil, mørk og krushaaret.

Hun hed noget saa prosaisk som Lone. Navnet stod nydelig prentet tværs over det ene hjørne. Og saa man godt efter stod der tilmed med fine streger . . . din egen.

— Nej, se endda! Det var den gode Anders Gribskovs lige saa varmhjertede, men menneskeligt lidt nyfigne kone, der var kommet bag paa ham og saa over hans skulder. Det var søndag, men ogsaa paa denne dag skulle værelset ordnes.

— Staar det saadan til? fortsatte hun roligt.— Hun er nu ellers køn nok. Hende behøver du saamænd ikke at skamme dig over, fødte hun til.

Anker havde skyndsomt, rød i kammen, skjult billedet under de andre.

Senere hen snakkede hun med manden. Manden blev betroet hemmeligheden med Lone.

— Anker skal ha sit eget. Det er lige, hvad den boy trænger til.

— Da ved jeg ikke noget bedre for ham end en mixed frugt — og hønsefarm, fatslog Anders Gribskov. — Jeg skal snakke med Bob Hansen. Der kan han lære noget.

Saadan blev det. Anker kom til Hansens anerkendte poultry farm.

* * *

Der var neppe gaet et par aar, da der blev sendt bud efter den kruslokkede Lone.

Præstens stue blev pyntet med friske blomster og grønt, dertil lys i messingstagerne. Der forestod bryllup. Anker trak vel endnu ganske let paa det ene ben, men de graabrune øjne lyste af nyslaaet lykkesmil, og Lone var tilpas genert og rød og sød. Der var saameget nyt og fremmed paa en gang.

Nede ved floden laa en forsømt ejendom paa en halv snes acres land. Den var billig til salg og stor nok til to par godskaftede næver og et par tusind høns. Med tiden kunne der ogsaa gro et par hundrede frugttræer. Ganske vist var udbygningerne ringe, og stuehuset en utæt kasse, men med et nyt bræt hist og her, tagspaan over de værste huller og en omgang med 20 potter maling, da var det ikke allerværst.

De secondhand møbler fyldte vel ikke meget; men Lone havde medbragt gardin— og dækketøj, et par skilderier og andet kvindeligt pynt og pilleri og hygge. Hvor to sind var et i en nok saa ussel, men ren rønne, var der godt grundlag for hjem og lykke. Laanet i banken stod Anders Gribskov god for.

* * *

Det var forresten lige lille-juleaftensdag. For Lone og Anker var der ikke megen plads for mere end den stemning, glæden skænkede. Den var heller ikke ringe. Vejret var ganske som en nordisk foraarsdag med grønt græs, rakler paa buskene og gule forsythia. Jord og luft drev af fugt og dufte. Kun naar Lone saa op mod de afrundede, sneklædte fodbakker og de tindrende tinder bagved, kendte hun den virkelige aarstid . . . det maatte være jul.

Vielsen overstaaet, den nødvendige syssel ude som inde forbi, indtog Anker og Lone deres første maaltid med foden under eget bord. De var saa smaat beredte til at gaa til køjs, da der blev et værre pusleri i mørket omkring huset. Som var det aftalt spil, bankedes der haardt og samtidigt paa dør og vinduer. Dernæst bragede nogle gevaldige bøsseskud løs. Det ordentligt gibbede i de to indenfor. Hvad mon det skulle betyde? Der foresvævede dem noget i retning af rødhuder eller gangstere — i hvert fald noget med overfald og røveri. Man var jo i det vilde vest . . . man vidste ikke . . .

Saa blev døren knaldet tilbage. Med et bredt "go Jawten" og "te gue løkk", der lød dansk og lifligt nok, blev naboer og kendinge ved at klemme sig ind, saa de smaa stuer mere end overfyldtes.

Det unge brudepar overvandt snart benovelsen ved alle de selvbudne gæsters ankomst og opførsel. Og nu væltede det med gaver — pakker og kurve, krukker og fade med alle alle slags fødevarer. Og der var daaser med kaffe og te, poser med mel og sukker, glas med henkogt frugt og kødvarer, og der var masser af kager. Heller ikke ekstra kopper var glemt. Lone skulle vide, at her var "madam blaa"— om den ikke netop var "brun"— lige saa kærkommen som i Danmark. Den maatte straks over ilden. Anker fik travlt med at skaffe brædder til at lægge over de faa stole for at skaffe flere siddepladser. Mandfolkene ene yderlomme hang tung ned af sangbogens vægt.

* * *

Den aften blev en rigtig indvielse for de nygifte i kolonien. Vel følger mangan uskyldig spøg med en "sheveree". Saadan ogsaa her.

Men da gæsterne under megen munterhed havde taget afsked, og der var ryddet op og sat paa plads — de sammenriede brudelagner skilt, vaskefadet, svamp, kaktusblade og andet smaapilleri fjernet fra sengen— stod de to unge og saa lykkelige paa hinanden.

Saa brød Lone tavsheden: — Er alle folk saa gode i Amerika, saa skal det blive skønt at bo her.

— Naah . . . mælte Anker, der tænkte paa den Washington farmer og sygehuset, — men præsten var en kernekarl, og folk her er ikke ringe.

Saa lagde han til: — Maaske har Vorherre alligevel haft en mening med, at jeg fik mit bentøj graset?

* * *

Fra samlingen "Ungt Udvandrerblod".

JULESKIBET M/S BERGENSFJORD SEJLER IND TIL KØBENHAVN

Tekst: ANTON KVIST.

Andantino

Musik: SEXTUS MISKOW.

LAD OS VÆRE
GODE MOD
HVERANDRE.

1. Lad os væ-re go-de mod hver-an-dre!
2. Lad os væ-re san-de mod hver-an-dre!
3. Lad os væ-re gla-de ved hver-an-dre!

Lad os mö-des u-den Hid og
Sö-skendtro i Tan-ke Sind og
hvor vi mö-des u-den-lands som

Træt- - - - te.
Mæ- - - - le;
Hjem- - - - me!

Li- vets Vej bli'r skön-ne-re at van- - - - dre,
fræj-digt, stær-ke, Lad os sam-men, van- - - - dre,
Li- vets Kamp skal ej vort Stüd for an- - - - dre,

hvis hverandres Byrder vi kan
vagt-somme mod Lög-nens træske
Moders Bön og Bud vi ej maa

let- - - - te
Sjæ- - - - le
glem- - - - me

Kær-lig-hed har. Fryd for søryfuldt
Sand-heds Røster Livets bedste
Lad den go-de Aand frä Hjem-mets

Hjær- - - - te
To- - - - ne
Stu- - - - c

Svig og op-de Ord för-vol-der Smær- - - - te!
Tro- - - - fast-hed er Bröderska-bets Kro- - - - ne!
fyl- - - - de os med Kær-lig-he-dens Lu- - - - ei!

Lad os væ-re go-de mod hver-an-dre!
Lad os væ-re san-de mod hver-an-dre!
Lad os væ-re go-de mod hver-an-dre!

Den hullede Strømpe

Af Axel H. Andersen

DET var den 19. December ud paa Aftenen. I et Blokhuis langt oppe mod Nord sad Santa Claus og klistrede moderne lyse Lokker paa Hovederne af vidunderlig skønne Postelinsdukker med Silkeskørter og Blondechemiser. Mrs. Claus sad og skrev Navne paa smaa Sedler, efterhaands som Claus blev færdig med Dukkerne. Hun begyndte at nikke—for det var sent.

“Claus!”

“Hvad er det, Mutter?”

“Her er Jokumsen's paa Kaputski Ave.”

“Hold lidt an, Mutter!” Santa Claus humpede hen over Gulvet og tog en stor Bog ned fra Skabet. Saa slog han op paa Side 101.

“Hm! Hm! Jokumsen har Buldenskab i den store Taa. Han har ikke kunnet bestille noget i de sidste sex Uger. Der er snart ikke Mad i Huset.”

“Er der nogen Børn, Claus?”

“Kun en Pige paa fem Aar.”

“Saa maa Du hellere køre derom ad med en Dukke,” sagde Mrs. Claus og førte Ærmet hen over Øjnene.

“Det kan ikke nytte noget, Mutter. Her har jeg gaaet og bragt Jokumsen hans gode Helbred i flere Aar, men han sidder bare og ødelægger det sammen med Kammerater paa Spillebullen. Og Mrs. Jokumsen gav jeg den lyseblaa Kjole, hun ønskede sig ifjor; men da hun havde haft den paa een Gang, slængte hun den bort og vilde have en højrød. De Mennesker skønner ikke paa, hvad man giver dem.”

“Ja, ja, Claus! Du ved bedst.—Men jeg synes alligevel, Du skulde tænke paa den lille Pige.”

— — —
Juleaften, da Jokumsens lille Pige gik i Seng, hængte

hun sin ene Strømpe op paa Sengestolpen. Og saa laa hun vaagen og ventede paa Santa Claus.

Klokken et kom han, og han havde forfærdeligt travlt. Bump! sagde det i Skorstenen. Pit, pat! lød hans Trin henover Gulvet. Han havde en lyshaaret Dukke under Armen.

Den lille Piges Hjerter bankede overordentlig. Nu var Santa Claus henne ved Sengestolpen. Han stod et Øjeblik stille og bed sig i det store Skæg. Men saa vendte han sig rask og gik tilbage til Skorstenen. Og han tog Dukken med sig. Man kunde høre hans Trin oppe paa Taget; Lyden af Kanebjælderne døde bort i det Fjerne - - - Den lille Pige stak Hovedet ned under Hovedpuden og græd saa bitterligt.

— — —
Om Morgen kom Moderen hen til Sengen og saa den tomme Strømpe.

“Herregud, min lille Pige. Santa Claus kommer nok ikke til fattige Folk som os. Vi maa være glade, hvis vi har Mad i Huset.”

“Mor! Han var her med en stor Dukke til mig; men han gik igen.”

“Det lille Skind”, sagde Mrs. Jokumsen til sin Mand. “Hun har nok drømt noget.”

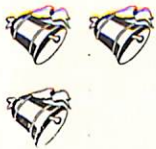
“Nej, det er virkelig sandt, Mor. Han turde vist ikke lægge Dukken i min Strømpe, for der er et stort Hul i den, og saa kunde Dukken let falde ud og slaa sit Hoved i Stykker.”

“Har Du nu hørt saa galt, Jokumsen? Er det ikke forfærdeligt, hvad Børn kan finde paa.”

“Det er Barnesnak”, gryntede Jokumsen. Han havde ondt i Taaen.

“Santa Claus har da i det mindste givet min lille Pige et lyst og let Sind til at bære sine Smaasorger. Kom her og lad Mama stoppe den Strømpe. Og naar Papas Fod bliver rask, saa skal han rigtignok gaa ned og snakke med Santa Claus og fortælle ham, at der ikke er Hul paa Strømpen mere. Maaske han kan faa Dukken alligevel.”

Og saa gik den Jul.

DER RINGES TIL JUL

*Der ringes til Højtid i Verden paany
med Malme der beder og byder:
Guds Fred over Jord, paa Land, som i By,
helt ind i fattigste Gyder! —
Det er Julens Klokker, der lyder.*

*Det er Mindets Musik fra Barndommens Kyst,
der kimer sig ind i vort Hjerte
med stille Glæde og frydefuld Lyst —
det er Julens Klokke og Kerte,
der vil trøste for Sorg og Smerte!*

*Det er Fredsfyrstens hellige Krav og Bud,
at Hadet fra Jord skal fortrænges,
det er Lysets Aand, det er Godheds Gud,
der vil ind, mens Vinteren strænges,
til Hjem hvor der lides og længes. —*

*Det fattigste Barn, som for Brød har grædt,
skal glædes og glemme sin Hunger.
Selv Spurv og Betler skal kende sig mæt,
mens Julen med Tusinde Tunger
sin Lov over Landene sjunger.*

*Thi aldrig der findes saa karrigt et Sind,
blandt Verdens gerrigste Ravn,
at ikke det mildnes, naar Jul ringes ind,
og hjælper at glæde og gavne,
de Smaa, der maa lide og savne.*

*Saa gives til Barnet med Julens Kor,
de Minder, der aldrig vil falme:
Den fjerneste Vandrer kan høre sin Mor,
i Klokkernes kaldende Malme,
frembare sin Højtidssalme.*

*Hun synger — hvis end hun er oven Muld —
de Sange vi mindes saa gerne. —
Saa pynter vi Granen i Mindernes Guld,
mens Stjerne tændes ved Stjerne,
og Klokkerne gaar i det fjerne!*

Anton Kvist

Axel M. Andersen til Minde

4. Januar 1887 — 11. Juni 1956

*Sjællandsfar, over Din Barndoms Fang
breder sig Sommerens Fylde.
Dagene gaar deres jævne Gang,
men de lyse Nætter, de trylle;
da straaler Klinten i Maanens Skær,
Elverdans gaar over lydløse Enge.
En Nattergals Kluk fra Lundens Træer
fortoner sig lydt og længe.*

*Derfra gik Din Verden; Dit Folk, Din Slægt
i Aarhundreder dér bygged Rede.
Dér lærte Du under Seklernes Vægt
at tale, at synge, at bede.
Hver Plet i Danmark er Eventyrland,
hvert Ord rummer Sagn og Sage,
og hvem der forlader den hjemlige Strand
bestandig seer sig tilbage.*

*Sjællandsfar, i Dit aarvaagne Sind
sig fæstnede livslyse Minder,
en Skat, hvis Guldtraad væver sig ind
og om hver Billed sig tvinder.
Og Ordet, den signede danske Klang,
vor Arv og vort Dagværks Mærke,
det gemte Du i Din Tro, i den Sang,
som gør os frie og stærke.*

*Med Hammer og Sav og med Vinkelstaal
Du blev i Din Ungdom fortrolig
og lærte, hvordan med nøjagtige Maal
man bygger forsvarligt en Bolig,
ja ej blot et Hus, som for Storm kan staa,
men hvor under Sol og Skygge
Meneskebørn kan med Livsglæde gaa
og frydefuldt bo og sig hygge.*

*Udlængsel greb Dig. Du fulgte Din Lyst
at prøve de udenlands Skikke.
Da satte Du Kursen mod fremmed Kyst,
men ej Du lod Dig bestikke
af det, som blot havde Guldets Glans
og Synet tækkes og blænder.
Du valgte med sund og besindig Sans
hvad Folket fatter og kender.*

*Sjællandsfar, Slottet i Vesterled
drog Dig med Magt omsider.
Ud over Prærien gik Dine Fjed,
og Sindet blev tungt til Tider;
men se! der var Næring for Tanker og Sprog
som for Haandens og Aandens Gerning.
I By og paa Land, i hver liden Krog
man trilled med Lykkens Terning.*

*Ingen spurgte om Rang eller Stand,
Her gjaldt det om Mandsmod og Snille,
at staa sig i Sliddet, Mand for Mand,
at tro, at evne, at ville.*

*Du lærte at kende de Nybyggerkaar
og Landsmænd det Held at bebude,
som gennem et Halvsekels Gyldenaar
vort Folk gav Rygstød herude.*

*Saa drog Du da til den vældige By,
hvor Samfundskonflikterne brænde,
og Mænd med Vilje og Tanker ny
deres Blus bestandig vil tænde.
Du grundede gerne paa Tidens Tegn,
paa Frihedens Daab for de mange,
de Tusind, der sukker bag Trældommens Hegn,
de Fattige, lidende, bange.*

*Du vidste fra Danmark, — men dette er nok!
Kort sagt, Du lod ej Dig forvilde.
Som Bonden sin Plov og som Kvinden sin Rok
Du brugte Dit prøvede Snille
og saved og tømred og bygged med Flid
—og det staar, Dit tænksomme Virke—
Vraa ved Vraa i den ilende Tid,
og Ungdomshjem, Skole og Kirke.*

*Hvile Du søgte i Bøgernes Liv,
det næred Dit Sind, Dine Tanker.
I Ungdomskredsen Du fandt Din Viv,
Din Sangbund, Din Livsglædes Anker.
Jert Bo blev et Hjem for det aandsbaarne Ord
fra alle de Riger og Lande
for dem, der oprigtigt haaber og tror
og kæmper med aaben Pande.*

*Sjællandsfar, Ihukommelsens Røst
vidner, Du stod med de Bedste,
delte med dem det Haab, den Trøst,
vi gerne rækker vor Næste.
Vide i Verden Du saa Dig ud
i en Tid, som bruste og gæred;
lidet dog nogen hedensk Gud
Dit trofaste Sind fik besnæret.*

*Sjællandsfar, det os falder saa let
for fremmede Helte at knæle.
Tak, at Du aldrig en Stund blev træt
af at pleje Din Hjemstavn's Mæle.
Rimets Musik blev gydt i Din Skaal
af Din Hustrus nænsomme Hænder,
og Børnenes levende Modersmaal
fryder nu Venner og Frænder.*

*Det er stort at opleve Slægtens Daab
i Hjemmets Tone og Tanke;
den krandses Faders og Moders Haab
med Tryghedens blomstrende Ranke.
Da skinner der Sol over Toft og Tag,
og Savn bliver lette at bære,
og Blomster knoppes hver signet Dag
et Barn er sit Hjem til Ære.*

*Sjællandsfar, til den danske Sag,
dens Velfærd i Tider trange
bragte Du Lys i Din Arbejdsdag
og Trøst til Mismodets Fange.
I tvende Lande Dit Navn har Klang.
Nu Venner taknemmelig tvinde
af Livsdagens Toner beskedent en Sang
om Dit skønne og venlige Minde.*

J. Christian Bay.

ISLANDS PIGEN

Af Christian Warthoe

Der lyttes til Taler og Sang i de lyngklædte Bakker

REBILDFESTEN I 1956

DET saa ikke særligt lovende ud for godt Vejr til Rebildfesten i Aar. Regnen sivede ned fra Morgenstunden, men ved Middagstid kom Solen frem og til den Tid, da Festlighederne begyndte skinnede Solen omkap med alle de glade Ansigter, og de to Landes Flag har aldrig set smukkere ud end i Aar. De to Flag er for os Dansk Amerikanere de smukkeste i Verden. Det danske Flag er jo vor Barndoms og Ungdoms Flag, og det amerikanske Flag er vort adopterede Lands og vor Manddoms Flag. — Vi elsker dem begge.

Dette Aars Begivenhed var jo, at Kongeparret deltog i Festen — kun var det en Skuffelse for os Dansk-Amerikanere, at vi ikke hørte Kong Frederik tale.

Dette skal ikke være noget Referat fra Rebildfesten, men kun nogle Bemærkninger og Billeder fra Rebild og Festerne i Aalborg.

Dog skal her lige nævnes, at fra mange Sider, bl. a. Statsminister H. C. Hansen, Ambassadør Kauffmann, Præsident Holger Bladt og Rebildkomiteens enestaaende Sekretær, Børge Rosing, blev der talt smukke Mindeord

om vor afdøde Landsmand, Jean Hersholt. Børge Rosing sluttede sin Tale med at oplæse fra Hersholts egen Oversættelse af "Ole Lukøje":

"Why, Death is the most beautiful Ole Lukoie", Hjalmar exclaimed. "I'm not afraid of him."

"You needn't be", Ole Lukoie told him, "only be sure that you have a good report card".

And a good report card—that's what Jean Hersholt had.

Som sædvanlig var Aalborg ogsaa i Aar festlig smykket med Flag. Ja, der er vel ingen Steder, hvor Dansk-Amerikanerne er mere velkomne end i Byen ved Limfjorden. Ogsaa—eller maaske først og fremmest—Dansk Amerikansk Klub, som jo staar for Arrangementerne i Aalborg, har været med til at give Byen dens "Kæle-navn": Dansk Amerikanernes Hovedstad.

Ligeledes Pressen i Aalborg hjælper gevaldigt — og i Rebilddagene er Aviserne fulde af Interviews med Dansk Amerikanere, og her faar man jo sommetider Ideen, at "vi har gjort det særligt godt i Amerika."

Det er jo Dansk Amerikansk Klub, der inviterer til Frokosten i Kilden om Morgen den 4. Juli, hvor en eller anden Dansk-Amerikaner bliver udnævnt til Borgmester for en Dag.

Som en passende Afslutning paa 4. Juli Dagen — en lun og hyggelig Sommeraften — var der fuldt Hus til Banketten i Kilden, og i det smukke Kildeanlæg var

Fra Folkefesten i Kilden i Aalborg den 4. Juli

Det pragtfulde Fyrværkeri i Kilden

Fakkeltoget paa Vej til Kilden

Kong Frederik i Rebild Bakker

der Folkefest med 15,000 Aalborgensere, som lyttede skiftevis til Musik fra Aalborgs Byorkester og Taler, saa Sønderborg Pigerne marchere (Nej, hvor var de flotte og unge). Efter Mørkets Frembrud kom et imponerende Fakkeltog gennem Byen og stoppede op foran Kildepavillonen, hvor Faklerne blev kastet i et mægtigt Baal, og Socialminister Johan Strøm holdt Baaltalen. Festen i det fri sluttede med et dansk-amerikansk Fyrværkeri.

Den 5. Juli var der 300 Gæster fra omtrent hele Verden — U.S.A., Canada, Venezuela, Australien og New Zealand — til Dansk Amerikansk Afskedsfest for Udenlandsdanskerne. Der er jo ikke saa mange Deltagere paa denne Aften, som den 4., men til Gengæld var det saa mere hyggeligt og fornøjeligt.

Alle de gode Venner i Aalborgklubben, Jens Jørgensen, Martin Thomsen, Holger Østergaard, Fru Nanna Møller, Fru Ingrid Nielsen, Red N. P. Nielsen og Aalborgs mindste Gade (Kørelæreren) fortjener Tak fra alle Dansk Amerikanere og

Borgmesteren for en Dag.

HUSKER DU

*Husker du hjemme, da Solen gik ned
Under Klokkernes yndefulde Ringen,
Da lød det stille: for Sjælen nu bed,
I Luften er Sus af Kærlighedsvingen?*

*Husker du hjemme, naar Flyttedag kom,
Sommeren omme og Vinteren kommen?
Slei ingen Rejse var som den til Rom,
Til Barnehjem, med tyve Kroner i Lommen.*

*Husker du hjemme imod Juletid,
Travlhed derude og Travlhed derinde,
Da stemtes Sindet af Forventning blid,
Mens Minderne lifligt risle og rinde?*

*Husker du hjemme, da i Afskedsstund
Farvel Du bød i den lavtloftede Stue?
Løftet blev givet med Hjærte og Mund
Modigt at stride i Kampenes Lue.*

T. P. Christensen

JULENS TONER

*Over Verdens Millioner
Ju'ens glade Klokker gaa.
Englesangen atter toner
Ud til store og til smaa
Hjertet aabner sig med Fryd
For den gamle, kendte Lyd.*

*Ingen Toner, ingen Sange,
Fylde kan som Jul vort Sind,
Gik vi end paa Veje trange,
Bragte den dog Højtid ind.
Julebudet sendt fra Gud
Kimer alle Klokker ud.*

*Bøj, o Sjæl, dig dybt og stille,
Hvil i Jubeltonens Fred.
Syng som dengang du var lille,
Og Guds Engle syng med.
Han, som kender Hjertets Trang,
Hører og din Julesang.*

*Løft dig Sjæl! paa Troens Vinger,
Julebudet kom fra Gud.
Og mens alle Klokker ringer,
Syng din Tak og Glæde ud.
Engle smaa med Himlens Fred
Daler over Jorden ned.*

Svend Jørgensen

Solvang Dage

Af
AAGE MØLLER

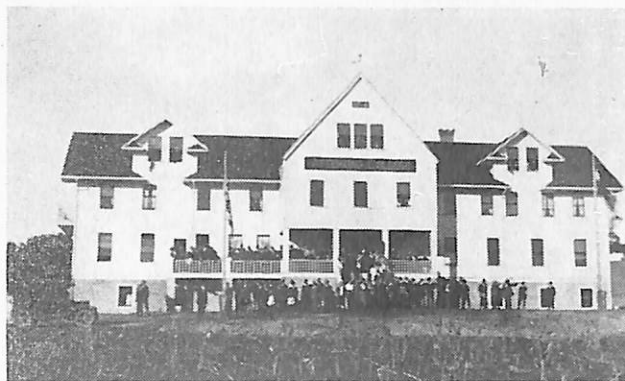

DET er i Oktober 1914. Skuepladsen er en ny Bygning paa Bakken nord for den lille nye Landsby Solvang i California. Den er færdigbygget. Bygmester Ibsen har slaaet det sidste Søm i. Vinduerne er pudsede, og de fornødne Møbler er sat paa Plads i Hallen, Spisesalen og alle Værelserne. Paa Gavlen staar det nymalede Navn Atterdag College, og der var god Mening i at vælge netop dette Navn. Forstanderen, Pastor Benedict Nordentoft, var Forkæmper for den danske Sag i U. S. Han elskede den danske Salme; den danske Folkeviser, Adam Homo, Benedikt af Nurcia, Kejsersens nye Klæder, den sønderjyske Sag, den danske Folkekirke og den danske Maade at leve Hjemliv paa. Han ærede Kong Kristian og Dannebrog. Den danske Sag maatte ikke svigte. Opgivelse af det danske Sprog vilde betyde et Kulturforlis. Inde i Mellemstaterne maatte han opgive sin Gerning, men nu skulde det atter blive Dag her paa Bakken. Han bad dem, som i Løbet af de sidste fire Aar var flyttede til den nye Koloni og danske Mennesker baade i California og andre Steder om at hjælpe sig med at bygge Borgen. Nu skulde den være Samlingssted, og den blev det.

Pastor Benedikt Nordentoft yderst til venstre med sit første Elevhold paa Atterdag Højskole 1914-15. Det er Miss Mary Christiansen, senere Mrs. Nordentoft, som sidder Nr. 3 i forreste Række af Piger.

I Morgen er det Søndag, og Indvielsen skal finde Sted. Der er Mængder af Ting, som skal ordnes, og Festtalen skal laves. Ind imellem Spændingen og Forventningen bredte sig en Taage, der nok kunde formørke Sindet, om man gav efter for den. Der var sket det tragiske, at Forholdet imellem ham og hans Medarbejder, Pastor Gregersen, var gaaet i Stykker. Der var Uenighed om Midlerne, der blev brugt i Landhandel og Koloniens Økonomi, og saa var der det, at den ene var i Sind og Skind dansk Borger, der holdt Tanken om Hjemvendelse i Live, mens den anden var amerikansk Borger i Tanke

Ved Indvielsen af Atterdag College i Efteraaret 1914

og Handling. Men vi skal arbejde og ikke gruble. Allerede i Aften kommer en Del af dem, som nu i fire Maaneder skal være Elever paa Skolen.

Selvfølgelig skinnede Solen Søndag Morgen og Luften var mild. Alle Kolonisterne med Kvinder og Børn kom kørende og gaaende, De var straks et med de tilrejsende Gæster. Gudstjenesten blev holdt i nøjagtig dansk Stil med seks Salmer, Messe, Prædiken, Altergang, Bøn og Takoffer. Alle blev til Fællesspisningen, beredt af

"Elverhøj" opført i Foraaret 1915 af det første Hold Elever paa Atterdag College under Ledelse af Miss Agnes Brøns, Lærerinde paa Skolen.

Menighedens Kvinder, og alle tog Del i Eftermiddagens Fest. Det var jo deres Skole, og de skulde være Stene i Muren. Da de i Talerne blev kraftigt opmuntrede til at hengive dem i en fælles dansk Opgave svarede de an.

Folk skulde hjem at malke Køer og fodre Høns, men de kom igen om Aftenen og sang atter de danske Sange.

Nu begyndte Arbejdet med tæt ved 50 Elever. Forstanderen forstod at sætte dem i Arbejde i Fritiden. Der skulde laves stor Have med Løngange og Trap-

Et nyere Billede af Atterdag College

pesten ned til det Træ, der fik Navnet "Den Talende Eg". Der blev lavet Talerstol i dens Kløft. Der skulde holdes rent alle Vegne, og Folkeviserne skulde opføres dramatisk. Hver Søndag blev Eleverne budt ud til Nybyggerhjem. Her kom de gamle Folkelege til deres Ret. Der blev sunget, og sammen med de unge fra Kolonien spiste de under stor Munterhed.

Nogle havde faaet Telefon, og den blev holdt varm den Dag Nyheden kom. Naboer besøgte hverandre, og der blev drukket Kaffe. Forstanderen var blevet forlovet med Mary, en ung Pige og en af Konfirmanderne. Med alle de Smaaligheder, der følger i et hvert nyt Foretagendes Kølvande, maa det siges, at Grundtonen var lys og festlig. Dog kunde der komme stormfulde Dage, naar en eller anden Bestemmelse skulde tages. Ingen havde Mundkurv paa, og der var ingen Mangel paa dem, der snakker frit fra Leveren. Ved et Menigheds-møde erklærede en Mand, at han ønskede ikke at lægges i Grav ved Siden af tilstedeværende Hallunker.

Pastor Nordentoft rejste til Danmark med Familie og blev Præst i Mariager og Kolding. Det som prægede hans Efterfølger, Pastor Kristensens, Virksomhed var Hygge. Det var, som man vilde nyde den danske Sprog og Kulturenhed, før den afløstes. Endnu i 1936 lod det sig gøre at dramatisere Ansgars Møde med Vikingerne og spille Ambrosius Stub. Ogsaa da det danske Kronprinspar gæstede Solvang, var der dansk Samling. I Løbet af de næste fire Aar holdt vi Danmarksdag og Kostskole for tilrejsende Børn. Disse Fester var stort anlagte med tilrejsende Kræfter som Axel Schiøtz, Frk. Malenber, Victor Børge, Alfred Nielsen, August Bang og de danske Gymnaster. Alle var glade for Viggo Tarnows Arbejde med Børnene, men vi var paa Glidebanen. Nu blev den amerikanske Gudstjeneste fastlagt, de folkelige Sammenkomster aftog, og det danske Sprog forsvandt som Folkesprog. Byen arrangerede de bekendte "Danish Days", under hvilke op imod 5000 Mennesker strømmer til Byen for at se Folkedanse, Ringridning og Underholdning i "the bowl" samt spise Æbleskiver.

Det stærke danske Fællesskab med frit Ordskifte og stærke Stemninger er gaaet. Til Gengæld er vi nu kommet ud i Massestrømmen, hvor vi deler den Skæbne med alle, at den enkelte er enson i "the crowd". Vi lever i Forventning, og tit bliver vi arge af Utaalmodighed.

Foredrag under den "Talende Eg," 1914-15

Vor Barndoms Jul

*Kom igen vor barndoms jul,
Da engle daled ned i skjul,
Og kirkeklokkens kalden lød,
Med eventyrets varme glød.*

*Kom igen du skønne dag,
Da sneen laa paa mark og tag,
Da trygt vi sad ved hjemmets bord,
Der syntes os som fred paa jord.*

*Straal igen du grønne træ
Med hvide lys i hjemmets læ,
Giv os at julen atter staar
Med højhed som i barneaar.*

*Lad igen hin glade klang
faa genlyd i vor julesang
Lad stemmen løfte sig til pris
Saa vi fornemmer Paradis.*

*Sænker sig den stille nat
Med tusind' sjæle dybt forladt,
Lad julens budskab lede dem
Til barnets tro paa lysets hjem.*

Carlo Christensen

Den smukke Rosenhave

Det var í Humboldt Park

Af ANTON KVIST

Aarene gaar med skiftende Kaar-
Kæreste, se du har Sølv i dit Haar!
Foraarets Jubel og Højsomrens Sange
Toner i Fjernet, som bristende Klange;
Høstvinden danser med falmede Blade
Gennem Erindringens Gade.

Efteraarets høstgyldne, gavmilde Sol er ifærd med at forgyldte Træernes falmede Bladepynt i Chicagos Humboldt Park, som sidens dens Tilblivelse har tjent mange af dens omboende Danske til Samlingsplads og Friluftsnydelse, efter Hverdagens Sysse i Hjem, og Slid i Værksted.

Mange Aars Sus og Brus har rusket Parkens Buske og Trætoppe siden jeg, som i Dag, gik Lysttur herinde,

og da gik jeg ikke alene, men ifølge med min uforglemmelige Laurette Røgelhede, fra Aalborg, hvem jeg traf og blev forlovet med, mens hun var Organist i Adam Dans St. Stefans Kirke.

Ja, her gik hun og jeg og smilte til hinanden i Forlovelsestiden og senere som Ægtefolk, mens vi i en Aarrække boede i Parkens Nærhed, indtil hun en Sommerdag, for længe siden, gik bort i Døden.

Aarene gaar, med Sorger her og Glæder der. — nu gaar der andre og smiler sødt til hinanden under Træerne, som hun og jeg gjorde en Gang, og som Tusind andre har gjort før og efter os, som i Dag.

Jeg ser dem komme og gaa under Løvet, Par efter Par, skønne at se i den Glæde og Lykkestemning, som deres Smil udstraaler. Jeg misunder dem ikke deres unge Lykke, det glæder mig at se deres Glæde, selv om jeg derved smertelig mindes min egen tabte Lykkeitid — som jo ogsaa deres vil tabes, naar de en Gang skilles, hvadenten det saa sker ved Skilsmisens eller ved Dødens Kendelse.

Minder om mangfoldige lyse og mørke Stunder strømmer mig i Møde med Oktobervindens vækkende Sus, der fortroligt hvisker mig i Øret: Husker du — husker du? — Ja, jeg husker meget, som er sket og oplevet af ondt og godt, i og uden for Humboldt Park, siden jeg første Gang som ung Emigrant betraadte dens Omraade, der sidenhen, ligesom Staden omkring den, er vokset i Udstrækning og Højdemaal.

Træernes Kroner er kommet nærmere til Himlen, og Buskene, Syren og Rhododendron, der, da vi første Gang nikkede til hinanden, var smaa og uanseelige, som jeg selv, breder sig nu i Højde og Drøjde, som fornemme Matroner, der ikke lader sig overse.

Jeg genfinder mange af Parkens Yndigheder: Plænerne med indbroderede Blomsterrabatter, de lønlige Stier omkring Søen, der i Sommertiden er dækket af Aakandebloomster og er bremmet af Siv og Piletræer, plantet af den nu afdøde Bestyrer af Chicagos vidt spændende Parksystem, Jens Jensen, Bondesønnen fra Dybbøl, der ogsaa anlagde "The sunken garden," Rosenhaven — der omgærdet af høje tætstaaende, Træer og med tvende Malmbøfler ved Indgangen er et af Humboldt Parkens skønneste Seværdigheder.

Det er hyggeligt at dvæle paa Bænkene i Rosenhaven, for elskende Par, som for ensomme gamle, som der finder Fred og Ro til at dykke sig i Mindevældet om Slægt og Hjemstavn og om skiftende Livskaar under Sjerneflaget.

Paa en afsides Bænk sidder et aldrende Par, halvt i Skjul af en fremspringende Tjørnebusk, fortabte i hinandens Kys og Kærlighed, han har sin Arm om hendes Skulder. Busken foran dem har tabt et Par

Jens Jensen

høstgyldne Blade i hendes smukke sølvlyse Haar, der synes at blande sig med hans af samme Farve, saa tæt sidder de sammen, de vendte sig befippet fra hinanden, da de saa mig liste forbi, et Tegn paa, at de ikke endnu paa ægteskabelig Vis var smedet sammen ved Præstens Ja og Amen, men det bliver de forhaabentlig nok, og Forældrenes Samtykke kan næppe blive dem nægtet til lykkeligt Følgeskab ud fra Ensomhedens kedsommelige Tilværelse.

* * *

Der er naturligvis andre end Danske, af Chicagos stærkt blandede Befolkning, der søger Adspredelse og Hvile i Jens Jensens Rosenhave—den sidste Hvile for nogle—blandt disse var der to af mine Bekendte, Karl fra Frederikshavn og Jens fra Nibe, de blev for en Snes Aar siden, med nogle Maanedes Mellemlid rum fundet i Haven med blodige Tindinger, just da Morgen-solen begyndte at tørre Duggen af Roserne.

Revolverne, hvormed de havde hjulpet sig selv til varig Ro og Fred fra en trist og ensom Livsfærd, laa som faldet dem af Hænderne i Støvet ved deres Fødder.

Paa samme Sted fandt Politiet, en Juleaften, en ihjelfrosset Vagabond. Hvem han var, eller hvor han kom fra, blev ikke opklaret, ingen af de Folk fra Nabolaget, der saa hans Lig, kendte ham. Et lille krøllet Dannebrogssflag omsluttede et med Damehaand fint skrevet, men stærkt falmet Brev, som man fandt i Inderlommen af hans pjaltede Jakke, fortalte intet, som kunde tjene til Oplysning om Staklens Liv eller Tilholdssted, men da hans Flag var dansk, saa maatte han vel ogsaa vare dansk, og da Brevet var skrevet til Carl fra Adele—med stærk Vidnesbyrd om, at et ulykkeligt Kærlighedsforhold havde bestaaet mellem de to—ja, saa maatte hans Navn være Carl, og hvem brød sig da om at vide mere om den forulykkede. Der skulde jo ingen Mindetavle sættes paa Graven, hvori han skulde gemmes og glemmes.

Denne triste Tildragelse afgav Stof og Inspiration til et Digt: "Carl og Adele", der fremkom i den danske Avis "Revyen", hvis Lys forlængst er slukket. I et Par af Digtets Slutningslinjer gengaves Adeles Farvelhilsen til Carl:

— Man søgte hans Navn, han havde vel et?
 Og fandt i hans Frakke, slidt og forrevet
 et Dannebrogssflag og en gulnet Billet,
 hvorpaa der stod skrevet:
 Elskede Carl—min Mand ved det hele,
 Farvel til Døden, din tro Adele.
 Betjenten sukked, og lagde tyst
 tilbage sit Fund ved den dodes Bryst.

Andre Danske og ikke Danske er kommet til Ulykke i Humboldt Park, dels ved Vanheld og dels ved Selvskyld.

En italiensk Lirekassemand, der havde tabt Lysten til Livet, da Spilleværket, hvormed han tjente sit Brød, blev ham frataget, da han sveg med Afbetalingen, gik til et af Jens Jensens aldrende Piletræer ved Søkanter, for at hænge sig. Han medførte i Snor sin lille Abe, der altid med et Blikkrus i Haanden havde fulgt ham og indkasseret Mønterne, som Folk morede sig med at kaste i Kruset til Løn for Abens taknemmelige Krumspring og for dens Herres musikalske Ydelser.

Liremanden bandt Aben ved Træets Rod, hvorefter han ikke abelet, men paa tung og klosset Menneskomaner klatrede op i Træet.

Om det var af Morskab eller Fortvivlelse over sin Herres kluntede Opstigning, at Aben gav sig til at hyle gudsjammerligt, vides ikke, men for de faa Folk, som var i Parken—det var en tidlig Morgen—lød det som Rædselskrig af nødstedt Kvinde eller Barn. Hjælp-somme Mennesker, med et Par Parkbetjente i Spidsen, stak i Rend efter Lyden. De kom tidnok til at se den villende Selvmorder dratte ned med Rebet og Grenen om Halsen, der skulde have tjent ham som Galge. Han havde ingen større Skade lidt end et Bump i Bagdelen og en blodig Overlæbe, hvor Halvdelen af hans flot snoede Overskæg var ham afrevet i Faldet, men hvad værre var, hans tunge Krop havde ramt og knust den uskyldige Abes Hovedskal. Det var derfor ikke underligt, at Manden græd og slog Kors for sit katolske Bryst, da de førte ham væk til Arrest og mulig Dom for Selvmordsforsøg og Abedrab.

Lagune med Aakander i Humboldt Park

Naa, Alverdens Storstadsparker har vel ligesom Humboldt sine skiftende Sol— og Skyggedage, med Lykke og Ulykke i Følge. Røveriske Overfald og Voldtægtsforsøg har med lange Mellemrum fundet Sted i Skjul af Parkens Træer og Buske. Personlig har jeg aldrig lidt eller set andre lide Overlast derinde.

Der findes i Humboldt Park mange pyntelige Skulpturer og Statuer af berømte Skikkelser, blandt disse Tyskeren, von Humboldt, Parkens Navnefar; General Kosciuszko, der var Hærfører under George Washington i Uafhængighedskrigen mod England, og Norges Leif Eriksen, modelleret af Sigvald Asbjørnsen, der ogsaa var Mester for Max Henius Busten, som af Chicagos Danske blev skænket til Rebild Park, hvor den siden 1924 har staaet i Skjul mellem Bakkernes Buskads.

Danskerne har endnu ikke noget Monument blandt de mange, men forhaabentlig vil forannævnte Jens Jensen, der vandt Ros og Navnkundighed i Amerika, som Landets dygtigste Landskabsarkitekt, blive mindet ved et saadant i Humboldt Park, til Ære for hans danske Navn og rige Gernings Gavn, her og paa mange andre Steder i og udenfor Chicago.

Til Leif Eriksens Monument gaar Chicagos norske Folk i malerisk Optog med Sang og Spil for Festligholdelse af Hjemlandets Nationaldag, 17. Maj.

Polakkerne samles ligeledes paa deres Mindedag ved Kosciuszko, der højt til Hest med dragen Sabel ser voldsom slagfærdig ud, mens Fordømmelsens Torden ruller i polsk Sang og Tale under Heltens Klinge, fra Humboldt Park til Krakows Mur, mod det kommunistiske Tyrani, som i Frihedens Navn har slavebundet Polens Land og Folkeaaand.

Danmarks Frihedsdag fejres, som bekendt, under vor ihærdige Nationalkomites Ledelse andet Steds, men Humboldt Park er ikke destomindre, fremfor nogen anden af Chicagos mange Parker, det af danske mest besøgte Friluftssted i Stadens Indre, hvilket jo er ganske naturligt, da der omkring dens fire Sider findes talrige Danske i Hjem og Forretninger, i Foreninger og Menigheder.

Ved Parkens Sydside løfter Trinitatis grundtvigake Kirke sit Spir over Husrækken og nær Kirken det danske Børnehjem, hvis velplejede Smaapiger og Smaadrenge

Daværende Kronprinsepar, nu Danmarks afholdte Kongepar, paa Besøg i Chicago i 1939

ofte ved Sommertid springer i Leg mellem Parkens Træer.

Nord for Parken, paa Kedzie Avenue, har vi Dania Hall, der vel nok er Chicagos bedst kendte Samlingssted for Foredrag og Koncerter og selskabelige Sammenkomster.

Nær Dania og Parken har Dansk Amerikansk Athletklub sit Sportshjem i en forhenværende dansk Kirkebygning. De unge Sportsfolk — Gymnastikkere, Skøjteløbere og Folkedansere, har ofte givet sine Kunstfærdigheder tilkende i Humboldt Park, paa islagt Sø, og paa sommergrøn Plæne.

I samme Nabolag har Sangforeningen Harmonien — der staar ene paa Skansen, hvor der før var 6 danske Sangkor i Chicago — Hus og Koncertsal. Harmonien, der stadig, trods sine halvfjers Aars Virketid har Ungdomskraft i Sind og Mæle, har besøgt og sunget i mange af Danmarks Byer og Parker, fra Tivoli til Rebild og Dybbøl, som ogsaa paa Ture herovre, mellem Atlant- og Stillehav, har naturligvis ogsaa her i Humboldt Park ladet Stemmerne klinge af god Lyst og Evne ved festlige Sammenkomster under Sommerløvet.

Men aldrig blev danske Ord og Toner baaret skønnere frem i Parken, end da Københavns Studenterkor, under dets Amerika-Tourne i Somren 1912, stod derinde og sang: "I Danmark er jeg født," saa betagende, at

Folk, ja endogsaa Fugle og Egern strømmede til, draget af de fremmede Sangeres pragtfulde Toneslag, der dog særlig gik de danske Tilhørere til Hjerter og fik mange af disse til, med bævende Røster, at brumme med i Koret.

* * *

Humboldt er jo ikke den største, ej heller den allerkønneste af Chicagos Parker, men den gemmer for mange, mange Danske Minder om glædelige Sammentræf med Landsmænd, om Ungdomstidens Sværmerier og romantiske Lyksaligheder, om stolte Drømme og Forhaabninger, som fødtes derinde i stille Stunder og førtes, stundom til Sejr, ofte til Nederlag i Livets Skæbnespil.

Det var i Juni Maaned halvtreds Aar siden Amerikas sammensluttede danske Ungdomsforeninger havde Indledningsfest i Parken for et tre Dages Kredsmøde, som blev holdt andet Steds. Der blev sunget og talt om Amerika og Danmark med store Forhaabninger om Danskhedens Fremtidsmuligheder i Staterne. — Der var Liv i Sagerne i hin Tid; da kunde vi synge, som vi ofte gjorde: "For de gamle, der faldt, staar der ny overalt." — Den Sang gælder ikke mere for os, siden Forbudsloven mod fri Indvandring blev stadfæstet i Washington. De udtalte gode Forhaabninger led Skuffelse og døde tilligemed Ungdomsforeningerne trindt om Land

og vore Sangforeninger i Chicago, hvor Harmonien, som sagt, er ene paa Skansen.

Anton Kvist

Vi havde ogsaa en Gang sejsten danskskrevne Ugeblade og Tidsskrifter i Amerika. Nu er der kun tre Aviser og to aarlige Julebøger tilbage — Lysene slukkes, Danskhedens Lys i Amerika, et efter et, for vel aldrig at tændes igen.

Et andet mindeværdigt dansk Billede oprulledes i Humboldt Park i April Maaned i 1939, da Kronprinseparret, Frederik og Ingrid, nu Danmarks Kongepar, førtes af vor Nationalkomite i flagsmykket Biloptog over Boulevarden, som gennemskærer Parken, til Gæstebud i Dania. Folk stod da i tætte Geledder, viftende med Flag. Hatte og Lommetørklæder, paa begge Sider af Kørebanen helt frem til Danias flagsmykkede Indgangsportal, hvor det smukke Par blev modtaget med hilsende Jubel og Hurraraab af en stor Menneskeskare — flest Danske. Blandt de jublende var, til stor Forbavselse for de, der kendte ham, den gamle forhenværende Gardist, senere selverklaeret Hedning og Kommunist, Jim Langsiv — bag sin Ryg kaldt Jens Langkniv. Han stod, mens et lyksaligt Barnesmil mildnede hans barske Aasyn, og slog Bifaldsskrald med sine Tømmermandshænder, der var brede og haarde. som Skovle, af Slid og Tummel med Planker og Bjælkelag, og hans Hurra-raab var ikke svagere i Lyden end de andres.

Da Jim bagefter blev spurgt, hvordan han, som fuld-befaren Kommunist, kunde tage saa stærk Del i Velkomstbruset til de kongelige Gæster, svarede han forlegent: — Jæ ku' knageme et la vær, for da jæ saa det majestætiske Optog rulle frem fra Humboldt Park, da var'et, som om gamle Danmark kom mej imøde!

Jims Svar var forstaaeligt nok, for hvem der ved at:

Minderne kan slumre, men aldrig kan de dø,
og en Dag vil de vaagne i vort Hjerter,
og drage vore Tanker hjem over Bjerg og Sø,
til Fædres Land i Længslens Fryd og Smerte.

Mors Hænder

*Hænder kan være saa fine og bløde
med hvide Fingre og Negle røde
og Gyldenringe med Ædelstene,
der funkler og blænder med Straaler rene.*

*Hænder kan være saa klejne og skære,
andre blev grove af Byrder at bære,
stundom de løftes af Folk i Vaade,
der trygler om Hjælp, eller beder om Naade.*

*Hænder kan hygge, værne og frede,
men ogsaa slaa i Ondskab og Vrede.
Hænder kan kæle, bede og true
og lindre, hvor Nød og Mismod vil kue.*

*Hænder kan Roser plante og plukke
og pynte og pusle ved Barnets Vugge.
— De mildeste Hænder, jeg kendte og kender,
var Moders travle velsignede Hænder.*

Olga Andersen

Far kommer hjem

*Tilbage gaar Tanken endnu en Gang.
Og glad, til din Ære, jeg skriver en Sang
om gamle Dage og de herlige Aar,
da Du styrede Stagen og var Mand i din Gaard.*

*Mens Smaabørn vi var og ved Arnens Lue
vi sad omkring Mor i den hyggelige Stue.
Imedens hun læste op af sin Bog,
i Regn og Slud Du hjemad drog.*

*Til Eventyrland paa Rejse vi drog
her i den gamle Kakkelovnsgrog.
Og Moder læste, og Kinden blev hed,
mens en af os fra Skammelen gled.*

*Paa en Gang standser nu Moders Stemme,
og Thor forkynder, at Far er hjemme;
thi Hestehovstramp i den brolagte Gaard,
i Aftenens Stilhed til Stuen naar.*

*Lidt efter staar Far i Døren og smiler,
og skyndsomt vi Børn imod ham iler,
og Moder rødmer saa let om Kind,
mens Fader træder i Stuen ind.*

*Saa stryger han Kinden paa lille Bror
og smiler fornøjet og kysser vor Mor.
Mens Regnen drypped' fra Skæg og Knap,
vi hang omkring i din Kørekap.*

Fred A. Frisenberg.

ERINDRINGER

Af KNUD SCHEEL

DETTE er ikke nogen Julefortælling. Det er svært at variere det Emne. Hvor ofte har vi ikke læst om den ensomme gamle Moder, og om Sønnen, der efter mange Aars Fraværelse uventet træder ind ad Døren, om Sneen, der falder blødt og dæmpet, om Kirkeklokkerne, der ringer Julen ind. Jeppe Aakjær, en af Danmarks største Lyrikere, har skrevet et skønt Digt derom, og hvem vil vel maale sig med ham? Desuden, disse Linier skrives paa en Højsommerdag, hvor alt svulmer af Liv og Grøde. Hvem kan skrive Julefortællinger paa en saadan Dag?

Naar man bliver ældre, ser man hellere tilbage end frem. Naar jeg i ensomme Stunder tænker tilbage over de mange Aar, dukker Erindringer frem om Begivenheder, man har oplevet, om Mennesker man har kendt. Jeg har kendt saa mange. De fleste var, hvad man kalder Gennemsnitsmennesker, der ikke har gjort noget dybere Indtryk, det er ikke om dem, jeg her vil fortælle, det er om en af de faa, der var noget helt udover det almindelige.

Der lever sikkert ældre Dansk-Amerikanere, der husker Emil Opffer, der i sin Tid redigerede det nu afdøde Blad "Nordlyset," der udkom i New York. Jeg har kendt ham ligefra hans tidlige Ungdom og fulgt hans Færd gennem Aarene. For de, der kan mindes ham eller kendte ham personligt, kan disse Erindringer maaske have Interesse.

Emil Opffer blev født i Køge, hvor Faderen udgav og redigerede "Køge Avis", et højkonservativt Blad, som Blade helst skulde være i de Tider. Denne Fader kom som ung Mand til Køge, om fra Tyskland, Østrig eller Bøhmen ved jeg ikke, men det blev fortalt, at han

kom til Føds som rejsende Haandværksvend, og at han ligesom Karl X Gustaf gik over Isen fra Rygen til Lolland. Jeg kan tænke mig, at det er fra ham, Emil arvede sin Zigøjnernatur. Ialfald, Faderen slog sig ned i Køge, hvor han forblev til sin Død.

Der var to Sønner, Frederik og Emil, to raske opvakte Dreng, parate til alle mulige Spilopper, en Skræk for Byens adstadige Borgere. De var saa at sige fødte Bladmænd, Frederik, som den ældste, overtog efter Faderen "Køge Avis" og holdt den i den traditionelle konservative Aand dog med ganske uventede Sidespring, der vakte Tvivl om, hvorvidt han havde den rette "Gud, Konge og Fædreland" Indstilling. Emil drog tidlig til Hovedstaden, hvor han fik Ansættelse ved et ledende højkonservativt Organ kaldet "Avisen." Det var i Provisorianaarene, da de politiske Bølger gik højt og den Polemik "Avisen" førte, strejfede ofte ind paa Privatlivets Omraader, et Omraade et anstændigt Blad ikke betræder. Henrik Cavling fortæller i sine Memoirer, at han en Dag paa "Politikens" Kontor fik Besøg af en ung Mand, der presenterede sig som Emil Opffer, Medarbejder ved "Avisen." Han kom for at sige, at han personlig ikke havde noget at gøre med personlige Angreb, at han misbilligede dem. Idet hele, Politik interesserede ikke Emil. Estrup regerede dengang enevældigt, og Oppositionen havde onde Dage. Emil blev "Avisens" flyvende Korrespondent, en Genre, der dengang var ny i Danmark. Han rejste, snart til Spanien, snart til Italien, helt ned til Konstantinopel og det sydlige Rusland naede han, og hans livlige Korrespondancer fra disse dengang saa fjerne Lande vakte Opsigt. Jeg tror, at det var i Slutningen af Firserne, at han som

Korrespondent til flere Provinsblade begav sig ud paa en Rejse Jordan rundt—noget i de Tider ganske sensationelt.

Mit Bekendtskab med Emil Opffer stammer fra Køge, hvor han i den Periode med Mellemrum dukkede op, og hvor han var noget af en Seværdighed. Han var lille af Vækst, meget velbygget og adræt. Han var da klædt efter den Tids Mode, kort Jakke, meget vide Benklæder og meget høj Hat. Vi plejede om Sommeren at svømme sammen i Køge Bugt; jeg var interesseret i Distance-svømning, og sammen svømmede vi ofte langt ud i Bugten. Han var en fortrinlig Svømmer og boltrede sig i Vandet som en Delfin. Jeg husker en Begivenhed, der vakte stor Opsigt og Forargelse i den lille adstadige By. Det var en kold Vinternat, han og nogle andre unge Mennesker var efter et lystigt Sold blevne noget varme og enige om, at det kunde være rart med et koldt Bad. Badeværelser kendtes ikke i de Tider, her kunde kun være Tale om et Friluftskab. Altsaa, de begav sig ud paa den yderste Havnemole, klædte sig af og stak paa Hovedet i Søen. Der var tynd Is paa Vandet, de bleve noget forskaarne men kom dog op uden at have taget videre Skade. Dette og andre smaa Uregelmæssigheder gav Byen Stof til Samtale.

Da Emil efter et Par Aar kom tilbage fra sin Jordomsejling, giftede han sig, og alle troede, at han nu vilde slaa sig til Ro. Men at slaa sig til Ro laa aldeles ikke for Emil. Han var en kort Tid Redaktør af et Blad i Præstø, der blev financieret af Lensbesidder Reedtz-Thott og skulde varetage de store Jordbesidderes Interesser. Den Redaktørvirksomhed fik en brat Ende, da Emil en skøn Dag begyndte at angribe Reedtz-Thott i hans eget Blad! Derefter købte Emil, der fra Faderen havde arvet en mindre Kapital, "Nyborg Avis." Ogsaa her vakte han Røre ved sine barokke Indfald og originale Journalistik. Man kunde for Eksempel læse smaa Notitser som: Paa Falster (med store Typer) fodres (med smaa Typer) Svinene med Tomater. Hvorfor netop paa Falster Svinene bleve fodrede med Tomater oplystes ikke. Her er en anden: Jens Olsen gaar med Haanden i Bind. Han havde den først i Skruemaskinen. Men han forstod, at holde Læserne i Aande. Der var engang Tale om, at Redningsapparaterne paa Storebæltsfærgerne ikke var i Orden. En Dag, da en Færge var midtvejs mellem Nyborg og Korsør, sprang pludselig en Herre overbord. Han sprang ud paa Hovedet fra øverste Dæk og begyndte at svømme rundt om Færgeren, der standsede og satte en Baad ud for at redde den formodede Selvmorder. Det var Emil, der paa denne ret drastiske Maade vilde demonstrere, hvorvidt Redningsgrejerne var i Orden.

Men Nyborg var heller ikke noget blivende Sted for en Mand som Emil. Han slog sig i nogen Tid ned paa Elba, Øen hvor Napoleon i sin Tid var interneret. Herfra redigerede han "Nyborg Avis," der kun saa ham med lange Mellemrum, og som Følge deraf gik tilbage og tilsidst blev solgt. Derefter kom Emil til Hovedstaden som Redaktør af "Klokken 12", et Middagsblad, hvoraf der paa den Tid var flere, bl.a. det berygtede "Middagsposten," der specialiserede i kendte Personers private Liv. Sligt nedlod Emil sig ikke til, hans Blad var et Sensationsblad, men holdt sig altid indenfor Anstændighedens Grænser. Bladet havde Kontor i Nygade, og i Vinduerne kunde man se Opslag med Tegninger, der illustrerede Dagens Begivenheder. Det var nyt, der var

Liv og Fart, og Bladet fik Udbredelse. Men Emil kunde ikke dy sig. Han rettede hvasse Angreb paa Czar Nikolaus II, der havde berøvet Finland sin fri Forfatning. Nikolaus var vor Svigersøn, og Udenrigsministeriet anlagde paa den russiske Regerings Vegne Sag. Han angreb ubarmhjertigt den dengang almægtige Justitsminister Alberti, der paa det Punkt var meget ømfindelig, og hverken forstod eller taalte Spøg. Slag i Slag fulgte Sagsanlægene, Emil fik saa mange Domme over sig, at han, dersom han skulde have afsonet dem alle, vilde komme til at tilbringe Resten af sit Liv indenfor Fængslets Mure.

En skøn Dag var Emil forsvunden med Kone og Børn. Han dukkede op i Meksiko, hvorfra han sendte Korrespondancer hjem til flere Blade. En Dag dukkede han op i Los Angeles, hvor jeg paa den Tid opholdt mig. Han havde nu lagt sig en pragtfuld Van Dyck med et mægtigt opadsnoet Overskæg til og en Sombrero med en meget bred Skygge. Han var ikke saa lidt fantastisk men meget dekorativ, og han havde sit ukuelige Humør i Behold. Han kunde underholde et helt Selskab, synge, deklamere og holde Taler. Træt blev han aldrig.

Jeg husker en meget animeret Lunch arrangeret i Anledning af hans Besøg. Den endte først ud paa Morgenstunden, hvor røber jeg ikke. Jeg og nogle Venner boede i et lejet møbleret Hus paa Jefferson Avenue, og der samledes Selskabet. Deltagerne altsaa foruden Undertegnede er nu alle døde, og jeg kan nævne Navnene, kanhænde ældre Los Angeles Danske husker nogle. Der var Malermester Jørgen Gjerding, Emil Blichfeldt, Bankassistent Otto Larssen, gift med Skuespillerinden Anna Larssen, Ingeniør Angelo og Arkitekt Troels Marstrand. Angelo var Velhavenen, hans amerikanske Svigerfader var Mangemillionær.

Men Emil maatte videre, Posten som Redaktør af "Nordlyset" var ledig og mod den stiledede han. Blind for Reklamens Magt var han ingenlunde, han lod sig interviewe, hvor han kom frem. Jeg husker et Interview med et Blad i St. Paul. Emil havde fortalt, at han var flygtet fra Danmark for at undgaa Czarens Efterstræbelser, og Bladet forsikrede ham, at her i det store fri Amerika kunde Nikolaus' Arm, var den aldrig saa lang, ikke naa ham. Her var han sikker.

Posten som "Nordlysets" Redaktør fik han og med sin livlige originale Pen skaffede han det Udbredelse. Særlig indbringende var det vist ikke, Emil skulde ogsaa administrere Finanserne, og at administrere laa absolut ikke for ham. Men i New York slog han sig endelig til Ro. Jeg besøgte ham engang i den Periode, han var da nær det halve Hundrede, men stadig den samme ukuelige Optimist. Senere traf jeg ham i Winnipeg, hvor han paa Bladets Vegne studerede kanadiske Forhold, og derefter saa jeg ham kun een Gang. Det var paa St. Josephs Hospitalet i København, hvor han var bleven opereret for en Underlivslidelse vistnok Kræft. Noget mattere var han bleven; det var klart, at dette omtumlede begivenhedsrige Liv lakkede mod Enden. Han naaede dog tilbage til New York, hvor han kort efter døde. Hans Lig blev brændt og Asken ført til Køge—hans Fødeby. Kredsløbet var sluttet.

Han havde rige Evner, og kunde have bragt det vidt som Journalist. Men hans urolige Sind tillod ham ikke at samle sig om nogen Opgave. Nu da jeg har kaldt ham frem i Erindringen, er han mig ganske nær. Han var saa fuld af Liv.

Vesterbrodrenge Sprællemænd

En virkelig oplevet Julehistorie
af
CARL BRISSON

Gaasesteg og Rødkaal, Juletræ og Gaver — alt det der betyder Julen for de fleste Børn-, det kendte mine Søskende og jeg ikke noget til. Der var smaa Kaar i mit Barndomshjen, meget smaa Kaar, og der var alt for mange Munde at mætte til, at der kunde være Raad til den Slags.

Men alligevel er der en Jul, jeg aldrig vil glemme.

Jeg var kun 7-8 Aar dengang, men som alle andre Vesterbrodrengene var jeg indstillet paa at tage Tilværelsens Vanskeligheder i stiv Arm. Derfor travede jeg en Eftermiddag kort før Jul opad Vesterbrogade med Favnen fuld af brogede Sprællemænd, vi i Fællesskab havde fremstillet hjemme. Men da jeg skulde til at reklamere for mine Varer svigtede Modet mig. "Køb en Sprællemænd, go'e Herre," lød det spagt, men saa standsede en Herre foran mig og købte en. Det styrkede min Selvtillid kollossalt, og jeg løb glad videre, mens jeg raabte af fuld Hals: "Flotte Sprællemænd. Kun 25 Øre."

Nu syntes jeg, alle Folk smilede til mig, og der kom snart Gang i Forretningen.

Inden længe var der kun en tre-fire Stykker tilbage, men mellem dem var der een, der var større og flottere end alle andre. Det var ikke en almindelig Julenisse, men een høj flot Gardist. Naar man trak i Snoren,

gjorde han Honnør med den hvide Handske op til Bjørneskindshuen og smækkede Hælene sammen med et lydeligt Smæld.

Tænk, hvis jeg kunde tjene saa meget paa de andre "Mænnen", at jeg kunne beholde Gardisten for mig selv.

Jeg havde siddet og set paa min Søster med store Øjne, mens hun lavede den, og jeg vidste, at hun gerne undte mig den, dersom der var Raad til det. Hver Gang, en Forbipasserende standsede og vilde købe, holdt jeg Vejret i Spænding, men det gik godt hver Gang, og omsider fik jeg den sidste Nisse solgt.

Endelig. — Nu hjem med Pengene og Gardisten. — Men pludselig hørte jeg en venlig Damestemme sige: "Hvad koster den fine Sprællemænd, min lille Ven?"

— Jeg stivnede af Rædsel. Hun vilde købe Gardisten. Min Gardist. Min egen Julegave. — Jeg skulde lige til at stikke af, men den venlige Dame havde allerede taget fat i Gardisten. Saa slog en lys Ide ned i mig, og jeg stammede: "En — en Krone." Saa mange Penge var der bestemt ingen, der vilde give for en Sprællemænd. Den venlige Dame saa et Øjeblik lidt overrasket ud, men saa kiggede hun ned paa mine bare Ben i de slidte Sko, og hun stirrede paa mit Ansigt, der sikkert har udstraalt den dybeste Bekymring. "En hel Krone?" spurgte hun. "Jamen, den skal du da rigtignok faa, min Ven." Og saa tog hun en Krone op af sin Pung og gav mig den.

Hvordan jeg fik hende givet Sprællemænd, aner jeg ikke. Taareblændet saa jeg "Kongens Soldat" blive taget til Fange af den fremmede Dame — og saa styrtede jeg afsted. Der stod den venlige Dame — og saa forbavset efter den lille Dreng, som hun havde villet glæde. Hun kunde jo ikke ane, at det var min dyreste Skat, hele min Jul, hun havde taget fra mig. Kronen og de mange Femogtyveører knugede jeg i min Haand, og hjemme fik jeg Ros for mit Forretnings-tallet.

Det trøstede mig lidt.

“Thanksgiving” og Jul

Af George Ugilt

DEn amerikanske Helligdag, eller Fridag, “Thanksgiving” Dag er forlængst overstaaet. Julen nærmer sig med stærke Skridt. Som bekendt blev “Thanksgiving Day” paabegyndt af de engelske Nybyggere, som først i det 17. Aarhundrede landede ved Plymouth Rock. I vor moderne Tidsalder kan man vel næppe tænke sig hvilke Strabadser disse “Pilgrims” maatte gennemgaa i et fremmed og uopdyrket Land, beboet af fjendtlige Indianere. Men vi ved, at deres Tro og deres Tillid saavel som deres Samarbejde hjalp dem igennem Strabadserne.

Det var derfor ganske naturligt, da de havde faaet den første Høst bjerget, at de samledes i deres simple Bjælkehuse for at sige Tak for Høsten og fordi, de endelig havde fundet et Fristed, hvor de kunde faa Lov til at arbejde for egen Regning, faa Lov til at dyrke deres egen Religion uden hæmmende Love og Forordninger.

“Thanksgiving Day” er bibeholdt gennem Aarene. Den er med Rette en af Amerikas store Helligdage. For har vi, som er kommet til Amerika i de sidste Par Menneskealder, ikke endnu mere Grund til at være taknemlige end disse første Nybyggere. Alt var lagt tilrette for os, Banebrydernes Arbejde var gjort. Det eneste, der krævedes af os, var at vi gjorde vor Pligt og vort Arbejde. Og dette kræves jo af enhver, hvorhen i Verden man bor. Men der er vist intet Sted, hvor trofast og pligopfyldende Arbejde belønnes bedre end netop i U.S.A. Mulighederne er her. Ganske vist er det ikke enhver, der bliver Millionær, men heldigvis kan man ogsaa være glad og lykkelig ved mindre. De fleste af os har dog gode og behagelige Hjem og kan tillade os

mangt og meget, som almindelige Mennesker i andre Lande kun drømmer om.

Og vi har Grund til at være taknemlige for vor danske Arv. Fordi vore Forældre lærte os at arbejde, at være ærlige og retskafne Mennesker. Denne danske Arv har sandelig ogsaa hjulpet os her i det store Amerika. Lad os derfor tænke med Taknemlighed paa baade Amerika og Danmark.

Det er i Grunden saa let at forbinde “Thanksgiving” og Jul. Baade i verdslig Forstand og i en dybere Betydning. Rent verdslig set er Julen jo ogsaa en Familiefest, hvor Slægt og Venner kommer sammen om det dækkede Julebord, udveksler Gaver og danser omkring Juletræet. Maaske er Julen først og fremmest Børnenes Fest, men vi voksne glæder os over deres straalende Øjne, deres Taknemlighed over Julegaverne.

Men, hvis vi vil gøre os lidt Ulejlighed, kan vi lære meget af Børnene og ikke mindst af den lykkelige Barnetro, hvormed de modtager Julebudskabet om Barneet i Krybben. De vise Mænd fra Østerland havde samme Tro. De var, trods deres Visdom, eller maaske netop paa Grund deraf, ikke blaserede og slog det hele hen som et smukt, men fantastisk Eventyr. De rejste den lange Vej for at søge Sandheden, Kærligheden og den Fred, som overgaar al Forstand.

Selvom vi ikke til daglig bærer Religionen paa Frakkeopslaget, saa betyder “Fred paa Jorden og god Vilje blandt alle Folkeslag” ogsaa noget for os saakaldte moderne Mennesker, som lever i en Tidsalder, hvor der er saa meget, der skiller og splitter. Vi trænger til Julebudskabet, til at være Børn engang imellem. Derfor er “Thanksgiving” saa naturlig en Optakt til Julen.

RØDE RØNNEBÆR

Legende

af

CARLO LEIS

Der sad to Engle paa en Sky foran Himmeriges Port. De var trætte og bedrøvede og talte stille sammen. De sad og frøs, for det havde været en kold Tur. Nu sad de og hvilte sig en Stund, før de ville gaa ind og fortælle Vorherre alt det triste, de havde set og hørt nede paa Jorden.

Vorherre havde sendt dem som Mæglere ned paa den stridbare Jord for at mægle mellem de stridige og uenige Mennesker.

Og nu sad de to Engle og frøs, medens de samlede deres spredte Tanker efter den lange og kolde Tur, — for det var Vinter med Snevejr og bidende Kulde nede paa den trættekære Jord.

De havde i længere Tid været nede paa Jorden og talt sig baade trætte og hæse for at hjælpe og give Menneskene renere og bedre Tanker. Men de havde ikke Tid, de havde kun vendt døve Øren til Englenes Ord.

Men det var, som Vorherre havde sagt til dem: "Prøv at vejlede dem. — Prøv at aabne deres Øjne og Hjerter . . . men de er haarde som Sten. — Hjælp dem, om I kan . . . Men husk: Jeg har givet dem deres frie Vilje."

Nu sad de og tænkte og sukkede. Dette med den frie Vilje, det kunne de ikke rigtig forstaa Meningen af. Men Vorherre om det . . . De havde gjort, hvad Vorherre havde sagt, de skulle gøre.

Den ene Engel sagde sørgmodigt: "Kan du nu begribe, at Menneskene vil kives, de har det ellers saa godt. Lagde du Mærke til alt det herlige og skønne, Vorherre havde givet dem . . . Men alligevel er de bund utilfredse."

"Joh, det er saamænd rigtigt", sagde den anden Engel. "Og det er egentlig det trøstesløse ved Menneskene, de gaar som i Blinde . . . Vorherre har givet dem al Jordens Herlighed. Men det ser ud som den ene er bange for, den anden faar lidt mere af Jordens Rigdomme, og saa saa de slet ikke glade ud, de gik som de bar paa tunge Byrder . . . og det har de ingen Grund til — synes jeg."

"Saa er det jo det mærkelige ved det — at Vorherre vil kun dem det bedste, men de vil ikke høre . . . De vil kun høre dem selv."

Den ene Engel sad og rystede bedrøvet paa Hovedet og et lille Snefnug faldt ned i hans Haand. "Se har du rigtig set noget saa fint og skønt som et lille Fnug? Det er som en hel Sjerne, og se hvor den funkler som Krystaller, naar Lyset falder i den."

Ja, atter et af Vorherres smaa skønne Vidundere — og det kan Menneskebørnene gaa og fryde sig over, naar de bløde, hvide Snefnug falder til Jorden — men se om de gør det . . . kun enkelte kan fryde sig over

det . . . men det skal jeg nok huske at fortælle Vorherre."

De rejste sig og gik over til Himmeriges Port og bankede paa, og den store Port blev lydøst aabnet og de to Engle gik ind og fandt snart Vorherre.

"Naa, mine kære to Børn", sagde Vorherre, da han fik Øje paa de tungsindige Engle. "Gik det saa, som I mente og tænkte, eller som jeg sagde?"

"Nej, Vorherre, næsten meget værre. Ingen havde Tid at høre vore Ord, selv om vi fortalte, at vi kom fra dig, Vorherre . . . de var saa selvoptagne. Vinding og Penge og saa at skade sin Næste saa meget som muligt. De har helt glemt Kærligheden til Næsten . . . De er blevet saa hjerteløse."

"Var det saa alt, hvad I fik udrettet og saa, Peter?" spurgte Vorherre og kiggede til den anden.

"Hvad har du saa at berette, Johannes?"

"Aah, vi saa saa mange fattige Mennesker, som levede i Usselhed; medens de rige levede i Overflod fik de fattige kun Pisk og haarde Ord."

"Det fortalte jeg jer, at I ville se og møde paa jeres Vej nede blandt Jordens Børn", sagde Vorherre blidt. "Var der ellers andet, I lagde Mærke til?"

"Joh — det var der vel nok—" sagde Peter, "men du ved jo alligevel alt, hvad vi vil sige og fortælle dig, Vorherre."

"Er der saa ellers mere" spurgte Vorherre igen.

"Næh, det tror jeg ikke," svarede Peter og kiggede paa Vorherre. — "Aah jo, Vorherre, der er en Ting, jeg lagde Mærke til, men det var ikke iblandt Menneskene, men de smaa Vinterfugle." Peter talte sig nu helt varm og kiggede ind i Vorherres milde Øjne. "Jo se, de smaa Fugle fryser i den vinterkolde Blæst, som gaar over Norden, og saa sulter de, for de kan næsten ingen Føde finde, for Sneen ligger tæt og højt over det ganske Land . . . Men vi saa nogle Træer, der ikke havde et Blad paa en Gren, men Grenene var fulde af grønne, dejlige Bær . . . Det kunne jo være god Føde for Fuglene . . . men Bærrene tør de ikke spise . . . Hvorfor hænger de paa Grenene endnu?"

"Ja, hvorfor", sagde Vorherre. "De skulde ellers være Føde nok til Fuglene i Vintertiden, naar Trækfuglene er gaaet imod Syd til de varme Lande."

"Nej, Vorherre, der er ikke Føde at finde, naar Sneen dækker som et tykt Tæppe . . . Men hvad mener Vorherre om de sure, smaa Rønnebær . . . er de giftige for Fuglene, siden de ikke rører dem?"

"Giftige er de ikke," sagde Vorherre, "spises kan de — men hvad mener du, om jeg lod dem blive røde, saa Fuglene kan blive fortrolige med Rønnebærrene og bruge dem som Føde i Vintertiden?"

Vorherre klappede Peter paa Skulderen: "Ja, ja, kære Børn, saa fik I da alligevel noget ud af jeres Besøg paa Jorden."

"Tak, Vorherre, fordi du vil give de smaa Fugle røde Rønnebær at æde," sagde Englene.

"Var der mere, I vilde huske mig paa?"

"Nej Tak, Vorherre, saa var der ikke mere."

De to Engle vendte sig om og gik bort fra Vorherre og gik ud og satte sig paa den lille Sky og kiggede imod Jorden, og lod Nattebrisen køle deres taknemmelige Sind, medens deres Øjne fulgte Stjernerne.

* * *

Der sad to Mennesker paa en Bænk under en gam-

mel Røn og saa tavse, at Solen gik ned bag den oversnede Kæmpehøj.

De sad og hvile sig efter Dagens Slid og nød Aftenskurtingens Fred og Ro, medens Solen gav lange Skygger, og Solstraalerne farvede det snedækkede Landskab gyldenrødt, og gav Omgivelserne en Eventyrglans.

Da Solens sidste Straaler og Skær var forsvundet, og Mørket begyndte at brede sig omkring dem, brød den ene af dem Stilheden:

“Hvor var dog Solnedgangen skøn i Aften — synes du ikke, Søren?”

“Joh, du har saamænd ret, søde Lene, det var som en stille Fred sænkede sig over Landet, men det er maaske Julefreden, der kom til Jorden.”

“Ja, en hellig Fred er her . . . men nu fryser jeg . . . husk Søren, det er ikke Sommer mere, men kold Vinter med Sne over hele Landet.”

Lene rejste sig op fra Bænken og rystede let af Kulde. Søren rakte sine Hænder ud og tog hende kærligt om Livet og trak hende atter ned paa Bænken.

“Bliv her en lille Stund endnu, Lene, vi er dog færdige med det meste her til Højtiden. Du har stegt og braset, for ikke at forglemme alt det Bagværk — u’hm, jeg glæder mig til Helligdagene, naar vi rigtig skal hvile os . . . Og saa er jeg næsten færdig i Lo og Lade, jeg mangler bare i Morgen at bringe Plov og Harve i Hus.”

“Du er nok endnu en lille Smule overtroisk, lille Søren,” sagde Lene og lo og prikkede ham i Maven.

“Naa jeg vil ikke sige jeg er overtroisk og tror paa Troldtøj — men vi maa ikke friste Skæbnen, lille Lene, for sæt nu, at den evige Jøde satte sig til Hvile paa vor Plov?”

“Hvad er der galt med den Jøde?” spurgte Lene.

“Jo se, den evige Jøde, det var Jerusalems fine Skomager. Det var ham, som jagede Jesus væk fra sin Dør, da Jesus segnede om med det tunge Kors paa Vejen til Golgatha . . . Den rige Jøde haanede Jesus, og jog ham væk. Men da Jesus atter fik rejst sig op med sit Kors, saa han med bedrøvede Øjne paa Jøden og sagde: “Du Jøde, du kan ikke unde mig et Øjeblik Hvile — jeg siger dig, at fra denne Stund skal du, Jerusalems Skomager, selv være hvileløs og ingen Hvile finde. Du skal vandre Verden rundt til Dommens Dag.” Ja, saadan lyder Historien om den evige Jøde — men den siger ogsaa, at om han paa sin Vandring skulle finde en glemt Plov paa en Mark, saa maatte han hvile sig — men kun Julenat. Men den Plov, han sidder paa, vil blive forbandet.”

“Og saa vil du ikke risikere, at den arme, trætte Jøde skulle sætte sig paa vor Plov — hvad Søren?” Lene smilte og rystede paa Hovedet.

“Ja, le du bare, Lene, men vores Plov kommer i Hus i Morgen tidlig,” sagde Søren bestemt.

“Godt Ord igen, lille Søren — ja, det er rigtigt nok, man skal ikke friste Skæbnen . . . Men har du lagt Mærke til, hvor faa Rønnebær, der er paa Træerne i Aar?”

“Jo, det har jeg — og der er mange Fugle og særlig Graaspurve her paa Egnen, saa vores smaa Venner kan baade komme til at fryse og sulte . . . saa vi maa hjælpe — for Vinteren bliver lang i Aar.”

“Hvad mener du med det, Søren?”

“Hvad jeg mener, hører du jo: Vinteren bliver lang og haard, for der et gammelt Ord, som siger:

Naar tidlig Rønner med røde Bær staar — bliver Vinteren baade lang og haard . . .”

“Det lyder ikke saa godt . . . saa ser det sandeligt ud, som Vorherre har glemt de smaa Vinterfugle . . . for de faar svært ved at finde de røde Rønnebær,” Lene rejste sig op fra Bænken og rystede Sneen af sig.

“Og nu gaar jeg ind i vor lune Stue og ser til Ovnen og kommer et Par Bøgeknuder paa, saa det rigtigt kan buldre og varme . . . Saa kan du komme, naar det lyster dig, Søren, men bliv nu ikke for længe herude, saa du gaar og faar Snue her til Højtiden.”

“Nej, lille Lene, vær du kun ganske rolig . . . Jeg vil kun hjælpe Vorherre lidt . . . for nu vil jeg gaa over i Loen og hente et Par Havreneg og sætte op i Rønnetræerne, saa kan Fuglene spise Julenegene først og gemme de røde Rønnebær til efter Helligdagene, naar Nytaar er gaaet ind, og Vinteren strænges.”

* * *

Der sad to Engle paa den lille Sky overfor Himmerigs Port og saa Solens Skær forsvinde, og Tusmørket sænke sig over Jorden.

“Der kan du selv se,” udbrød den ene Engel og pegede: “Ikke alle Mennesker er lige haarde og hjerteløse — se de to ældre Mennesker, som sidder nede paa Bænken . . . Se, nu kommer han ud af Loen med Neg . . . Kan du se, nu hænger han dem imellem Rønnetræerne . . . Det er Juleneg til Fuglene . . . Det vil glæde Vorherre, og naar han ser, de har Hjerte for Vinterens Fugle, saa vil Vorherre til Gengæld skænke de to lykkelige og tilfredse Mennesker den sande Glæde og Julefred, fordi de huskede de smaa, frysende Fugle, og han hængte Julenegene op imellem de røde Rønnebær.”

EN ROMAN I KLITTEN

Gamle Christen Nordmand i Købsted.

VED P. CHRISTENSEN.

I "VENDSYSSEL TIDENDE" 1889 Nr. 188 findes der en Nekrolog over Chr. Nordmand fra Købsted i Tornby ved dennes Død, hovedsageligt støttende sig til de Oplysninger om hans interessante Levnedsløb, som han fra Tid til anden havde meddelt sine Omgivelser. Heri oplyses bl. a., at han allerede i 11 Aars Alderen fulgte sin Far paa Havet og sammen med denne blev taget til Fange af Englænderne. Det skete i 1809, hint Aar, da det saa allermørkest ud for Nordmændene, saaledes som det ogsaa findes udtrykt i Henrik Ibsens storladne Digt, "Terje Vigen", de engelske Krydsere "stængte hver Havn".

Der fortælles, at der netop da i Norge blev udrustet en større Ekspedition af mindre Fartøjer, hvis Formaal var at hente Fødemidler i Danmark. Paa et af disse Skibe, der ledsagedes af en norsk Korvet, befandt sig Far og Søn. Korvetten fulgte kun Fartøjerne et Stykke ud, hvorefter den overlod dem til deres egen Skæbne, idet hver især, skjult af Mørket, saa skulde forsøge at liste sig over til Vendsyssels Kyster. Men da Dagen begyndte at gry, var Flotillen ude for en slem Over-

raskelse; thi man opdagede pludseligt nogle fjendtlige Krigsskibe i Nærheden. Et Kanonskud ud over Havet bød dem et barskt Holdt, hvorefter Nordmændenes Skuder entredes.

Chr. Nordmand mindedes stadigt i sin høje Alderdom, hvilket dybt Indtryk det gjorde paa ham, da de skæggede Engelskmænd sprang over paa Dækket af Faderens Skude, med Huggertes dinglydende ved Siden og med løftet Pistol. Imidlertid var denne "Bid" Englænderne for stor, nej, saa mange Nordmænd vilde de ikke have at føde paa, og derfor beordrede de et Par Hundrede over paa nogle af Skibene, hvoraf enkelte i god Behold naaede ind til Kjul i Asdal Sogn. Adskillige forsøgte senere at naa Hjemmet med Skib fra Aalborg, men disse gensaa aldrig Fædrelandet mere.

De øvrige, heriblandt Chr. Nordmand og hans Far, slap senere over til Norge. Som 17aarig, umiddelbart efter Fredsslutningen, vendte Chr. Nordmand tilbage til Danmark, hvor han kom i Tjeneste hos den daværende Skudehandler Svend Lund i Købsted, hvem Faderen tidligere havde sejlet for, "og ham tjente han ærlig og tro og værgede gævt om sin Husbonds Gods." Til Gengæld viste Svend Lund sig for ham som en god Husbond, idet han af Kjærsgaard Gods skaffede ham et Fæstehus i Købsted, og her blev hans fremtidige Hjem, indtil Døden lukkede hans Øjne.

Arbejdsomhed og Flid prægede Chr. Nordmand hele Livet igennem. I Strandingstilfælde samt ved Bjærgninger tog han sin Tørn helt op til 80 Aars Alderen og protesterede altid, saafremt nogle af de øvrige Bjærgere vovede at betegne ham som en gammel Mand.

Som Fisker var han Førstemanden der paa Kysten, og rejste Vesterhavet sig i sin Vælde med Død og Ødelæggelse i Følge, var han den første, der traadte til, navnlig naar det gjaldt skibbrudnes Frelse. Havde han

først indtaget sin Plads i Fladbaaden, ilede Kammeraterne dristigt til, for alle havde en rodfæstet Tillid til den gamle Søjlk, der fra Barndommen havde levet det meste af sin Tid ved eller paa Havet.

Særligt blev hans Indsats husket ved det norske Skib "Zeehist's" Forlis paa Tornby Strand, hvor han var blandt dem, der af den svensk-norske Stat blev tildelt en Pengebelønning "for ædel Daad". Da Konsulen overrakte den aldrende Mand beløbet, ytrede denne: "Disse Penge vil jeg gemme som et Minde om mit Fædreland til det sidste". En mere velfortjent Belønning, hedder det i en samtidig Beretning, er aldrig blevet givet før; thi det var en trofast Vagt, den gamle Mand holdt ved det urolige Hav. Rejste Søen sig, varede det kun et Øjeblik, før man kunde iagttage hans vejrbidte Ansigt over den yderste Klitrække, spejdende efter, om der skulde bringes Hjælp et eller andet Sted paa Stranden. I saadanne Tilfælde var det, som om den gamle Mand med et forvandlede til en livskraftig Yngling.

Men Havet hævnede sig grusomt paa ham som Gengældelse for de Ofre, hans Haand havde fravristet det. Det tog med forholdsvis korte Mellemlum hans tre Sønner, alle i deres bedste Alder. Da Budskabet meldte, at den sidste af dem var druknet, brød han fuldstændig sammen. Han kastede sig ned paa Stranden og jamrede lydt: "Nu er mit det bedste forbi."

I sin Alderdom savnede han dog ingenlunde en trofast Ven og Ledsager, nemlig hans Hustru, med hvem han samlevede i 30 Aar. Hun passede og plejede ham med den mest rørende Omsorg, indtil han roligt lagde sig for Anker i Evighedens Havn.

Christen Paulsen (Nordmand) var født i Nærheden af Arendal i Slutningen af 1798 som Søn af Paul Thorbjørnson. Han var — som ovenfor nævnt — kun et Barn, da han sammen med Faderen kom ud at sejle, og dette skal være gaaet til paa følgende Maade. Skudehandler Svend Lund, Købsted, var af og til selv Skipper, og paa en af sine Norgesrejser traf han i Arendal Chr. Nordmands Får, hvem han overtalte til at tage med til Danmark for at blive Fører af Lunds Fartøj. Faderen tog mod Tilbudet, og Sønnen kom med. Dette var i Krigsaarene 1807 - 14, og siden hen fortalte han om mange spændende Oplevelser i det for vor Skibsfart saa mørke og triste Tidsrum.

Sammen med sin første Hustru, som var en Gaardmandsdatter fra Nr. Tornby, beboede han i en Aarække i omtalte lille Fæstehus, som senere blev købt til Selveje. Med hende havde han tre Sønner, som alle fik en trist Død. Den første, Poul, født 1827, druknede paa Havet ud for Tornby i 1845, sammen med Husmændene Niels Frederiksen og Peder Jensen. Den anden, Peder, født 1831, druknede under Fiskeri 1859 sammen med Jens Sort, Nr. Tornby, og Peders Tvillingbror, Jens, druknede paa den norske Vestkyst i 1861.

Chr. Nordmands anden Hustru hed Sara, om hvem det fortælles, at hun efterhaanden havde været Kæreste med alle tre Sønner, og da Jens som den sidste var gaaet bort, giftede hun sig — hvor utroligt det end lyder — kort Tid efter med Faderen. Chr. Nordmand skildres af sin Samtid som et overordentligt tiltalende Menneske, der var paa Færde tidligt og silde for at tjene en Skilling, og han døde da ogsaa som en ret holden Mand.

Fortrolig med Havet, som han var, kom han fra Tid til anden til at yde en ikke ringe Indsats ved talrige

Redningsforsøg paa Vestkysten før det nørrejske Redningsvæsens Oprettelse 1852. I sit lange omskiftende Liv kom han ud for mange haarde Prøvelser, Forhold, der gjorde ham tavs og noget indesluttet, navnlig overfor fremmede, men overfor Folk, han omgikkes daglig, og som en Gang havde vundet hans Tillid, kunde han nok være aabenhjertig og meddelsom, berette om mange interessante og spændende Tildragelser fra de Aar, han sejlede. Det kan derfor ikke undre, at mange fra nær og fjern fandt Vej til hans lille Stue for at høre ham fortælle om gamle Dage. Ogsaa hans senere Livsskæbne tiltrak sig manges Opmærksomhed, for denne var jo langt ud over det almindelige.

Paa Foranledning af Pastor Ulrik, Tornby, og Proprietær P. Segelcke, Kærsgaard, aflagde Digteren Holger Drachmann engang et Besøg hos Chr. Nordmand, der imidlertid var meget faamælt den Dag, men da Digteren i Samtalens Løb gjorde Tegn til at opnotere det, som den gamle havde svaret paa de stillede Spørgsmaal, blev denne ganske tavs. Chr. Nordmand døde 1889, 91 Aar gammel.

Da man efter hans Død aabnede "Testamentet", viste det sig, at alt var ordnet til de mindste Enkeltheder. Med Hensyn til selve Jordefærden havde han selv taget Bestemmelse om, hven der skulde bære Baaren til Graven, og hvem der skulde med hjem og spise efter Begravelsen. Som et Kuriosum kan nævnes, at der ogsaa var taget Bestemmelse om, hvor mange Snapse, hver enkelt Deltager var tiltænkt. Niels Ibsen, der druknede 1896, skulde saaledes nyde 4 Drammer, medens f. Eks. Jens Peter i Købsted maatte nøjes med 2, og Michael Heilesen endog kun med 1. Men om denne "testamentariske" Bestemmelse blev overholdt ved Gravøllet, melder Historien intet om. Holger Drachmann har behandlet Chr. Nordmands usædvanlige Livshistorie i en Novelle, som han kalder: "En Roman i Klitten."

Midwest Scandinavian

ILLUSTRATED MONTHLY

Published by

AXEL H. ANDERSEN

\$2.00 per year

1226 MARQUETTE AVENUE
MINNEAPOLIS 3, MINNESOTA

Holiday Greetings and Best Wishes

*for a happy and peaceful 1957 to all our Danish
friends from coast to coast and border to border.
Also a greeting to our many friends in Denmark.*

Nielsen Smorgaasbord Restaurant, Inc.

Aksel Nielsen, President

7330 W. North Avenue, Chicago 35, Illinois

Svend Waendelin til Minde

Efter 25 Aars pligtro Tjeneste som Arkivar af Udvandrerarkivet i Danmark afgik Svend Waendelin i sidste Junimaaned, efter nogle Ugers Sygdom ved Døden, 62 Aar gammel.

Waendelin havde gennem 8 Aars Ansættelser ved Biblioteker i Chicago vundet Erfaring og Forstaaelse af Arbejdet, der ventede ham, da han i 1931 blev kaldt til at forvalte det af Dr. Max Henius — med videnskabelig og finansiell Støtte af Danske i Amerika og Danmark — nyoprettede Udvandrerarkiv, der samme Aar blev aabnet og indviet med stor Festlighed og Tilslutning af Danske fra begge Sider af Oceanet.

Alt saa saare godt og lovende ud. Hovedbygningen til Herregaarden Sohngaardsholm, der havde været Dr. Max Henius Barndomshjem, men senere købt af Aalborg Kommune, blev af denne skænket til Hjem for Arkivet og Residens for Arkivarfamilien.

Men Uheldstider var i Anmarch. I 1935 døde, efter Ulykkestilfælde, Arkivets Stifter og Skytsaand, Dr. Henius. Fem Aar senere, da Nazisterne indtog Danmark, tog de ogsaa Arkivbygningen, hvis værdifulde Samlinger maatte gemmes bort i Omegnens Huse og Gaarde.

Da Donnervetter-Krigerne var jaget bort, blev Bygningen overtaget af den danske Stat til Ly for nogle af de mange, der under Russernes Forfølgelse, bisede ind fra Sydprøjsen. Da disse omsider kom væk, var den smukke Arkivbygning saa ramponeret og tilgriset, at det vilde koste langt større Summer, end Arkivet raadede over, at faa den istandsat.

SVEND WAENDELIN

Da der ikke paa den Tid fandtes nogen passende Plads for Arkivet i Aalborg, kom der Tilbud fra Foreningen Dansk Samvirke om Husly for Arkivet i dennes Bygning og Hovedkvarter, Kristianiagade 8, København. Tilbudet blev med Tak modtaget, og i 5

Aar havde Arkivet der Boplads, indtil Dansk Samvirke for halvandet Aar siden, nødvendigvis maatte tilbagetage Lokalerne til eget Brug. Jeg besøgte Svend Waendelin der nogle Gange og maatte beundre den Omhu og Ordensans, hvormed han forvaltede Dansk Udvandringssaga. — Bøger, henimod 14000 Bind, samt en mægtig Samling af Brochurer, Breve, Billeder o.s.v. fra og om Danske i alle Verdensdele.

Lige før Arkivets sidste Flytning, til en Kælderlejlighed i Hellerup, skrev Svend Waendelin til undertegnede: Det er næsten uudholdeligt for mig at tænke paa, at vort prægtige Udvandrerarkiv, der begyndte saa flot i Sohngaardsholm ved Aalborg, hvortil de fleste hjemvendende Danske finder Vej, nu skal begraves i en afsides Kælderhals i Hellerup. Hvordan jeg faar al Ting ordnet og sat paa Plads igen, forstaar jeg ikke — kunde ikke, desom jeg ikke havde min trofaste Viv, Karen, til Medhjælp. Selv føler jeg mig som en slagen Mand, træt og syg paa Sjæl og Legeme. — Tilgiv mig disse mine haabløse Ord, som du dog vilde forstaa og agte, dersom du havde været i mit Sted og gennemgaaet alle de Trængsler og Bryderier, som jeg ved vort prægtige Arkivs usikre Kaar og Hjemløshed har været og er stadigvæk udsat for. Den Interesse og finansielle Støtte, som blev Arkivet tildelt, mens Henius levede og virkede for Sagen, faldt tildels væk efter hans Død.

Ja, Svend Waendelin var, som han skrev, en træt og syg Mand. Kort Tid efter Brevets Modtagelse blev han opereret for Mavesaar og blev aldrig rask igen. Han ligesom visnede helt væk, svandt hen til Skind og Ben — skrev Fru Hilda Holmes, Dr. Henius mangeaarige Sekretær — da han endelig i Døden var befriet for al sjælelig og legemlig Smerte.

Nu gaar hans musikalske Fru Karen alene og sysler i Arkivet, Gl. Vartovvej 6, Hellerup, København, naar hun, fra sine hjemlige Pligter, har Tid dertil.

Svend Waendelin — hvis Navn jo er velkendt af danske Læsere herovre, ved mange Artikler og Digte, som han i Aarenes Løb har skrevet til vore Aviser, og Julebøger — havde glædet sig til at kunne fejre sit 25 Aars Jubilæum med Udvandrerarkivet, paa god og festlig Vis. Jubilæumsaaaret blev hans Dødsaar, men en pligtro Arkivar og en brav og broderlig Dansker var han til det sidste.

Ære være hans Minde.

A. K.

To gode danske Böger af Agnes Ringsborg

GAA VÆK SKYGGE OG LAD
SOLEN SKINNE

En fængslende Studie i Menneskeskæbner
En Kærlighedshistorie, der begynder i Danmark og
fortsætter i Amerika,
hvor to Mennesker finder den sande Lykke

Pris \$1.75

Portofrit tilsendt

FORTÆLLINGER FRA HVERDAGSLIVET

Ti kvikke Fortællinger fra Danmark og Amerika

Pris 65¢

Bøgerne kan bestilles hos:

Elmwood Park Press

36 Elmwood Parkway, Elmwood Park 35, Illinois

Redaktørernes Hjørne

Snart rinder Aaret ud. Et Aar med vigtige og voldsomme Begivenheder. Her i De Forenede Stater har det været præget af Politik, og vi har atter valgt de Mænd, som skal lede os og styre Landets Anliggender.

George Ugilt.

Denne Ret til, som fri Mænd og Kvinder at gaa til Valg og afgive vor Stemme, er desværre gaaet tabt i mange andre Lande. Netop derfor er der saa stor Grund for alle fri Folkeslag at paaskønne denne Ret, gøre Brug af den og hjælpe til, at Frihed og Fred kan bevares.

Mørke og tunge Skyer hænger over store Dele af Jorden. Og hele vor Civilisation trues af den Sky, som udløses af de Naturkræfter, Mennesket nu har lært at gøre Brug af, foreløbigt desværre til Ødelæggelse og Tilintetgørelse.

Og det er dobbelt tragisk, at netop i de Egne, hvor Julestjernen først tændtes, hvor Hyrderne og de vise Mænd modtog det første Julebudskab, er Uvejrsskyerne tunge og tætte.

Hjalmar Bertelsen.

Mens dette skrives sender De Forenede Nationer væbnede Styrker ind for at prøve at afværge en Katastrofe. Maatte denne lille Styrke blive en Fredsstyrke i Ordets bedste Forstand, et Bevis, paa, at kun ved Samarbejde mellem alle Nationer kan der opnaas

Fred paa Jorden og i Menneskene Velbehag.

Med Tak til vore gode Medarbejdere for deres Hjælp og Støtte og til de mange Læsere for den Interesse, hvormed de har modtaget "Dansk Amerikansk Jul", ønsker vi Dem alle glædelig Jul og godt Nytaar.

BESTILLER DE

"Danish American Directory" for 1957

NU, ER DE SIKKER PAA, AT DERE'S NAVN OG
ADRESSE VIL BLIVE OPTAGET I DEN NYE UDGAVE

Pris 50¢ Portofrit tilsendt

Published by: **ELMWOOD PARK PRESS**
36 Elmwood Parkway, Elmwood Park 35, Illinois

the **SAS**
"Global Express"

EXCLUSIVE

Comfort Line Tourist Seating

SAS ends shoulder-to-shoulder
tourist crowding ... provides real
space to relax, dine, sleep.

world's fastest airliners ...
and finest ... and quietest

transatlantic from New York

transpolar from Los Angeles

see your travel agent
for SAS reservations worldwide

Royal Viking
first class luxury
Globetrotter
tourist thrift

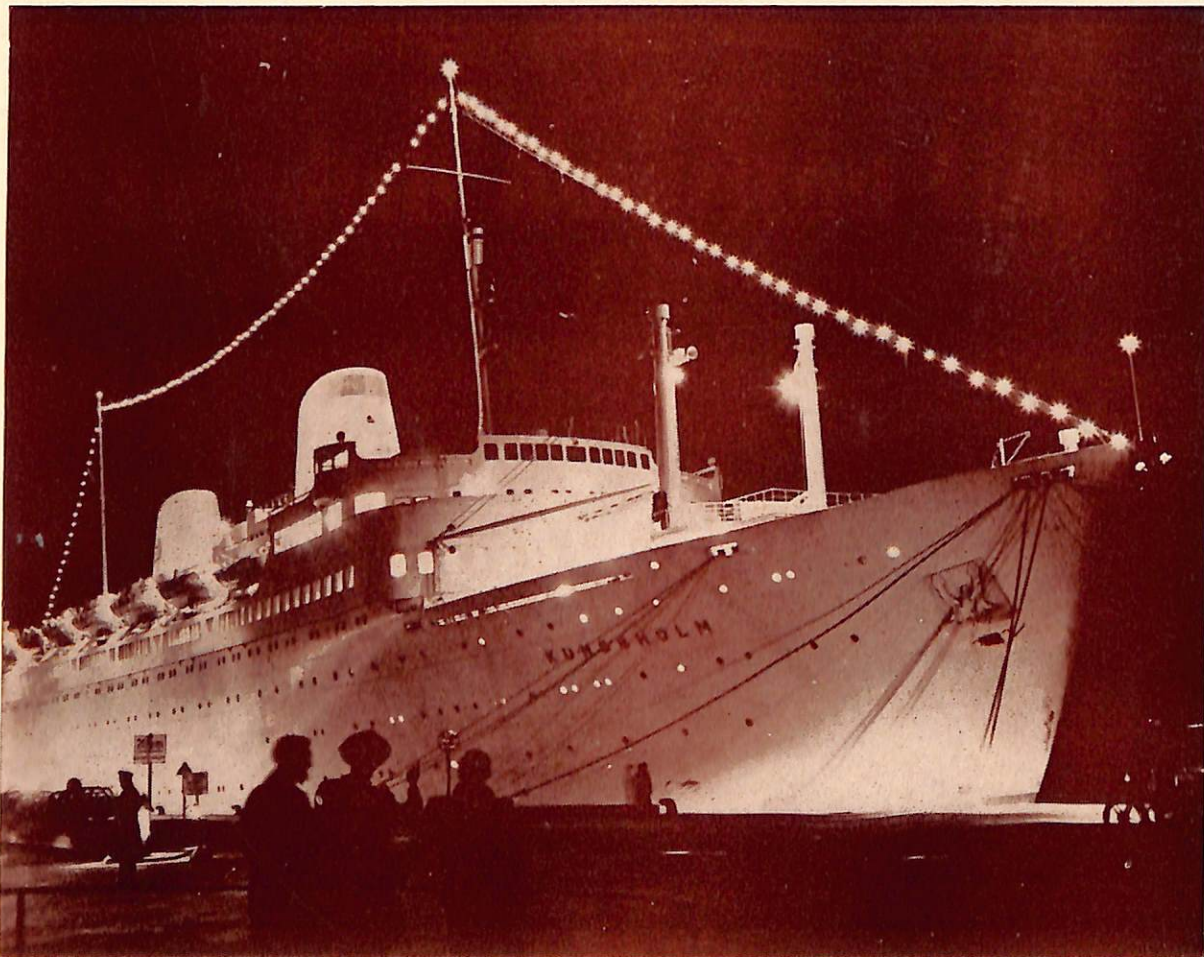

FRanklin 2-3200

215 North Michigan Ave., Chicago 1, Illinois

Travel to and from **DENMARK**
via the **SWEDISH AMERICAN LINE**

The M.S. KUNGS HOLM at Langelinie Quay on Her Maiden Visit to Copenhagen.

The Swedish American Line offers the traveler to Denmark a direct service between New York and Copenhagen by the popular M.S. STOCKHOLM. Starting in June 1957 the STOCKHOLM makes Copenhagen her terminal port occasionally calling at Gothenburg, Sweden, enroute to Denmark.

Denny-Brown stabilizers, installed in February, 1956, have proven extremely successful, reducing rolling motion as much as eighty per cent and assuring "smooth sailing" for STOCKHOLM's passengers.

The M.S. STOCKHOLM maintains direct monthly service in each direction between New York and Copenhagen, while the de luxe M.S. KUNGS HOLM and the new M.S. GRIPSHOLM provide a convenient service to and from Gothenburg with prompt rail connections between Gothenburg and Copenhagen.

Swedish American Line

AGENCY, INC.

636 FIFTH AVENUE • NEW YORK 20, N. Y.

Offices or Agents in all Principal Cities